ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

MASARYKŮV ÚSTAV VYŠŠÍCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Bezpečnostní problematika na vybrané střední škole v Karlovarském kraji

Security issues at a selected secondary school in the Karlovy Vary Region

2024

Alena Růžičková

Studijní program: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Kovaříková, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Růžičková** Jméno: **Alena** Osobní číslo: **511358**

Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**

Zadávající katedra/ústav: **Institut pedagogických a psychologických studií**

Studijní program: **Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Bezpečnostní problematika na vybrané střední škole v Karlovarském kraji

Název bakalářské práce anglicky:

Security Issues at a Selected Secondary School in the Karlovy Vary Region

Pokyny pro vypracování:

Cílem práce je tvorba Osobního bezpečnostního plánu, osobní karta, která snižuje strach v určitých stresových situacích, ke kterým může dojít v průběhu výuky ve škole nebo na pracovišti. Teoretická část :1. Bezpečnostní a právní problematika ve školách 2. Běžná rizika a mimořádné události ve škole
Praktická část: 3..Výzkumné šetření na vybrané škole.
4. Přínos pro pedagogickou praxi. 5. Závěr

Seznam doporučené literatury:

PhDr. Miroslava Kovaříková, Ph.D. Krizové situace ve škole, 2020, Grada, ISBN: 978-80-247-2731-8
Jaroslav Veteška, Jan Průcha Andragogický slovník, 2012, Grada, ISBN: 978-80-247-3960-1
Jan Průcha, Moderní pedagogika, 1997, Portál, ISBN: 80-7178-170-3
Zdenka Nováková, Bezpečnost a ochrana zdraví žáků na školách - školní a pracovní úrazy, 2007, Univerzita Palackého (Olomouc), ISBN: 978-80-244-1806-3

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:

PhDr. Miroslava Kovaříková, Ph.D. Masarykův ústav vyšších studií ČVUT v Praze

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **08.12.2023** Termín odevzdání bakalářské práce: **25.04.2024**

Platnost zadání bakalářské práce: _____

PhDr. Miroslava Kovaříková, Ph.D.	doc. Ing. David Vaněček, Ph.D.	prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis vedoucí(ho) práce	podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry	podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Studentka bere na vědomí, že je povinna vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v bakalářské práci.

. _____
Datum převzetí zadání Podpis studentky

© ČVUT v Praze, Design: ČVUT v Praze, VIC

RŮŽIČKOVÁ, ALENA. Bezpečnostní problematika na vybrané střední škole v Karlovarském kraji. Praha: ČVUT 2024. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v přiloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 14.4.2024 Podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní PhDr. Miroslavě Kovaříkové, Ph.D., za ochotu, vstřícnost, odborné rady, připomínky a důležité informace, které mi pomohly napsat tuto bakalářskou práci.

Poděkovat bych chtěla i své rodině za trpělivost, pochopení a podporu po celé období mého studia.

Abstrakt

Bezpečnost na středních školách je v současné době velice aktuální téma. Práce definuje krizové situace ve škole a na pracovištích, kde se žáci připravují na budoucí povolání, a je zaměřena nejen na tvorbu Osobních bezpečnostních plánů žáků, ale i pedagogických pracovníků. Cílem práce byla tvorba Osobního bezpečnostního plánu, tzv. osobní karty, která snižuje strach v určitých stresových situacích, ke kterým může dojít v průběhu výuky ve škole nebo na pracovišti. Tato práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

Teoretická část obsahuje vymezení základních pojmů a ustanovení týkající se bezpečnosti ve školách a při aktivitách přímo souvisejících se vzděláváním. Obsahem této části je rovněž charakteristika střední školy, která je zdrojem pro sběr dat k vytvoření osobních bezpečnostních plánů pro žáky, ale také pro pedagogické a nepedagogické pracovníky, kteří o ně projeví zájem.

Cílem praktické části je tvorba Osobních bezpečnostních plánů pro použití v různých krizových situacích. Aby bylo možné plány vytvořit, musela jsem prostřednictvím dotazníkového šetření mezi žáky střední školy zjistit, jak vnímají bezpečnost ve škole, kterou každodenně navštěvují, zda mají ve škole pocit bezpečí a že v případě ohrožení ví, jak se v dané situaci zachovat a zda by jim v případě nebezpečí nebo ohrožení pomohl Osobní bezpečnostní plán. Na základě dotazníkového šetření byly vypracovány Osobní bezpečnostní plány pro případ, že by ve škole došlo k nebezpečné situaci. Tyto plány byly tvořeny ve spolupráci se žáky.

Závěr práce obsahuje posouzení bezpečnosti na vybrané střední škole, jak k bezpečnosti ve škole přistupuje vedení školy, ale také jak ji vnímají samotní žáci. V závěru práce je také zhodnocena tvorba Osobních bezpečnostních plánů, způsoby vlastního zpracování a také, zda vědomí toho, když mají žáci neustále po ruce jakýsi manuál, jak se v nebezpečí zachovat, jim dodává pocit klidu. Získaná data může škola požít k většímu zabezpečení školy, samozřejmě v rámci možností.

Klíčová slova

Bezpečnost ve škole; Osobní bezpečnostní plán; krizové situace; strach; pocit bezpečí

Abstract

Safety in secondary schools is currently a very topical issue. The work defines crisis situations at school and workplaces where students are preparing for future occupations, and is focused not only on the Personal Safety Plan of students, but also on pedagogical staff. The goal of the work was the creation of a Personal Safety Plan, a so-called personal card that reduces fear in certain stressful situations that may occur during classes at school or at the workplace. This thesis is divided into a theoretical and a practical part.

The theoretical part contains the definition of basic terms and provisions regarding safety in schools and assets directly related to education. The content of this section is also the characteristics of the secondary school, which is a source for data collection to create personal safety plans for pupils, but also for teaching and non-teaching staff who show interest in them.

The goal of the practical part is the creation of Personal Safety Plans for use in various crisis situations. In order to create plans, I had to find out through a questionnaire survey among secondary school students how they perceive safety in the school they visit every day, whether they feel safe in the school and whether they know how to behave in a given situation in the event of a threat and whether they would in case of danger or threat, the Personal Safety Plan helped. On the basis of a questionnaire survey, personal safety plans were drawn up in the event of a dangerous situation at school. These plans were created in cooperation with the pupils.

The conclusion of the thesis contains an assessment of safety at the selected high school, how the school management approaches safety at the school, but also how the pupils themselves perceive it. At the end of the thesis, the creation of personal safety plans, methods of self-processing and also whether the knowledge that students always have a manual on how to behave in danger gives them a sense of peace. The obtained data can be used by the school to increase the security of the school, of course within the limits of possibilities.

Keywords

School safety; Personal Security Plan; crisis situations; fear; sense of security

Obsah

Úvod 11
1 Bezpečnostní a právní problematika ve školách 14
1.1 Vymezení základní terminologie 14
1.2 Opatření k zajištění bezpečnosti 18
1.3 Legislativa 19
1.3.1 Dokumentace ve školách 20
2 Běžná rizika a mimořádné události ve škole 22
2.1 Běžná rizika a úrazy 22
2.2 Mimořádné události 23
2.3 Prevence úrazů a rizik 24
2.4 Poskytnutí první pomoci žákům 25
3 Střední uměleckoprůmyslová škola keramická a sklářská Karlovy Vary, p.o. 26
3.1 Představení vybrané školy 26
3.2 Důležité dokumenty Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské Karlovy Vary p. o. 27
3.3 Pracovní prostředí ve škole 31
4 Charakteristika a popis šetření 34
4.1 Cíle šetření 34
4.2 Výzkumné předpoklady 34
4.2.1 Výzkumná metoda – dotazník 36
4.2.2 Struktura vytvořených dotazníků 37
4.2.3 Kvantitativní výzkum – dotazník pro žáky 37
4.2.4 Výzkumná metoda – polostrukturovaný rozhovor 40
4.2.5 Polostrukturované rozhovory 40
5 Výsledky šetření, interpretace získaných dat 44
5.1 Analýza získaných dat 44
5.1.1 Dotazník pro žáky vyplněný v listopadu 2023 - výsledky, grafy, komentář 44
5.1.2 Dotazník pro žáky vyplněný v lednu 2024 - výsledky, grafy, komentář 47
5.1.3 Polostrukturovaný rozhovor s ředitelkou Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské Karlovy Vary, p. o. - otázky a odpovědi 51
5.1.4 Polostrukturovaný rozhovor s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence rizikového chování - otázky a odpovědi 53
5.1.5 Polostrukturovaný rozhovor s metodičkou primární prevence - otázky a odpovědi 56
5.2 Interpretace získaných dat 58

5.3 Shrnutí a vyhodnocení výzkumných předpokladů 59
7 Výstup pro praxi: Návrh doporučení pro zajištění většího bezpečí ve škole 69
Závěr 70
Seznam použité literatury 71
Seznam internetových zdrojů 73
Seznam příloh 74
Seznam obrázků 75
Seznam tabulek 76
Seznam grafů 77

Úvod

Toto téma jsem si pro svoji bakalářskou práci vybrala z několika důvodů. Hlavním důvodem bylo to, že pracuji na vybrané Střední uměleckoprůmyslové škole keramické a sklářské v Karlových Varech jako pedagog a bezpečnost žáků, kteří mi jsou svěřeni v době výuky, je pro mne velice důležitá. Dalším důvodem bylo to, že jsem matka a dnes už dokonce babička, a bezpečnost mých vlastních dětí a vnoučat ve vzdělávacím zařízení mi dodávala a dodává určitý pocit klidu, že se mi vrátí domů v pořádku. A v neposlední řadě jsem chtěla zjistit, jak je to s bezpečností žáků, pedagogů a nepedagogických pracovníků na střední škole, kde pracuji. Bezpečnost na školách, nejenom na těch středních, je v současné době velice aktuální téma a určitě je neoddělitelnou součástí vzdělávacího a výchovného procesu.

Cílem této práce bylo vytvoření Osobního bezpečnostního plánu, dokumentu, který snižuje strach v různých stresových situacích, ke kterým může dojít při výuce ve škole nebo na pracovištích, kde žáci vykonávají odborné praxe nebo odborný výcvik. K dosažení tohoto cíle bylo důležité dotazníkové šetření mezi žáky, a na základě získaných údajů posoudit bezpečnost ve škole a potřebnost tvorby bezpečnostních plánů.

Práce je rozdělena do teoretické a praktické části. Praktická část vymezuje pojmy týkající se bezpečnosti na střední škole a část teoretická je konkrétně zaměřena na bezpečnost na vybrané střední škole, na dotazníkové šetření a tvorbu osobních bezpečnostních plánů.

V první části práce jsem vymezila základní terminologii týkající se bezpečnostní problematiky na školách. Využila jsem především odbornou literaturu k tématu, informace a materiály poskytnuté zaměstnanci školy a legislativní předpisy, zákony a řády týkající se dané problematiky.

V druhé, praktické části práce jsem zjišťovala dotazníkovým šetřením, jak žáci vnímají bezpečnost školy, ve které probíhá jejich vzdělávání a kde tráví většinu svého času a zda by v případě nebezpečí ocenili Osobní bezpečnostní plán. Dotazníky jsem rozeslala žákům v listopadu 2023 a myslela jsem, že to bude pro moji bakalářskou práci dostačující. Bohužel, vzhledem k událostem z 21. prosince, kdy došlo ke střelbě na Filozofické fakultě v Praze, jsem po domluvě s vedením školy tento dotazník rozeslala žákům znovu. Zajímalo mě, zda se po této události změnil jejich názor na bezpečnost ve škole.

Pro doplnění teoretické a praktické části jsem realizovala rozhovory přímo s paní ředitelkou Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské Karlovy Vary, p. o., metodičkou primární prevence a výchovnou poradkyní.

V závěru práce jsem vyhodnotila, zda je škola bezpečným prostředím vhodným pro vzdělávání a shrnula jsem získané informace. Uvedla jsem také případné návrhy na zlepšení bezpečnosti ve školském zařízení.

Materiály potřebné pro vypracování praktické části této práce jsem se snažila čerpat většinou přímo od pracovníků školy, kteří mají tuto problematiku primárně na starosti, ale i od dalších pracovníků školy.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Bezpečnostní a právní problematika ve školách

Bezpečnost a ochrana zdraví ve škole jsou důležité aspekty, které se týkají zajištění bezpečného a zdravého prostředí pro žáky, učitele a další školní zaměstnance. Obsahem této kapitoly je vymezení určitých okruhů bezpečnostní problematiky na střední škole, představení základních pojmů, týkajících se bezpečnosti ve školách a seznámení s legislativou, zaměřenou na zajištění bezpečného vzdělávání. V kapitole jsou zmíněna i některá důležitá opatření, která mohou minimalizovat rizika úrazů, onemocnění a nebezpečí v rámci školního prostředí.

1.1 Vymezení základní terminologie

V souvislosti s bezpečností ve škole by vymezení základní terminologie mělo zahrnovat jasné definice zásadních pojmů, termínů a zákonů týkajících se fyzické bezpečnosti, kybernetické bezpečnosti, sociální bezpečnosti, prevence závislostí nebo např. reakce na krizové situace. Stanovení nebo definování základních termínů je důležité pro dosažení jasné a jednotné komunikace mezi lidmi, kteří se daným tématem zabývají.

Bezpečí je stav, kdy je minimalizováno riziko nebezpečí, škod nebo zranění. Může se jednat o ochranu lidí, majetku, informací nebo jiných hodnot. Bezpečnost může být fyzická, psychologická, finanční nebo digitální. Zahrnuje preventivní opatření, jako jsou zabezpečovací systémy, a také reakce na nebezpečí, jako je záchrana, léčba nebo obnova po katastrofě. Bezpečnostní opatření mohou být stanovena zákonem, pravidly nebo dohodami a mohou být implementovány na úrovni jednotlivců, organizací nebo státu.

Bezpečnost *je ochrana systému před hrozbami a riziky. Může se například jednat o systém společenský, technický či přírodní. Zvyšování bezpečnosti vyžaduje náklady jí věnované, které potom nebudou investovány jinam, a často vede k snižování spolehlivosti systému či omezování svobod.*[1]

Krizové situace jsou *ohrožující situace, které vyžadují rychlá, samostatná, a především správná rozhodnutí. Na jedné straně jde o běžná rizika, například při dozoru nad žáky během akcí mimo budovu školy, s nimiž se pedagogové setkávají běžně, ale na straně druhé jsou to i nejrůznější mimořádné situace, často odrážející životní styl celé společnosti.*[2]

[1] PRAVNISLOVNIK.CZ, Bezpečnost. Online. Dostupné z: https://www.pravnislovnik.cz/terminy/bezpecnost/ [citováno 2024-04-14].
[2] KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava. *Krizové situace ve škole: bezpečnostní problematika ve školní praxi*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-247-2731-8.

Dalšími důležitými pojmy jsou bezesporu riziko a rizikové chování. **Riziko** popisuje Ministerstvo vnitra České republiky jako: *Možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné a odvozené z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě tzv. analýzy rizik, která vychází i z posouzení naší připravenosti hrozbám čelit.*[3] Chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost se nazývá **rizikové chování**.

Školní úraz je jakékoliv neštěstí, které se stane během pobytu žáka ve škole nebo při účasti na školních akcích. Může to zahrnovat různé druhy nehod, jako jsou pády, úrazy při sportovních aktivitách, popáleniny, řezné rány nebo další formy zranění. Tyto události mohou mít různé důsledky od menších zranění až po vážné komplikace.

Jak bylo již uvedeno, cílem této práce je vytvoření osobního bezpečnostního plánu pro žáky na střední škole. **Osobní bezpečnostní plán**, dále jen OBP, je dokument, který obsahuje opatření pro zajištění vlastní bezpečnosti a ochrany s cílem minimalizovat riziko útoků, násilí nebo jiných nebezpečných situací. OBP se obvykle vytváří pro osoby, které jsou vystaveny zvýšenému riziku napadení, únosu nebo jiným nebezpečným situacím, jako jsou například veřejně známou identitu nebo osoby, které se účastní nebezpečných aktivit. Nemusí to být však pravidlem a OBP si pro své bezpečí a správné zachování v nebezpečné situaci, kde by si nevěděl tady a hrozilo by podlehnutí panice, může vypracovat každý. OBP je přizpůsoben konkrétním potřebám jednotlivce nebo skupiny lidí a měl by být pravidelně aktualizován v závislosti na změnách, ke kterým došlo, např. změna bydliště nebo telefonních čísel. Pokud mluvíme o OBP pro žáky středních škol, měl by být tvořen na základě specifických rizik pro školní prostředí a potřeb žáka a měl by se skládat z několika kroků, které by měly jít chronologicky za sebou.

Mezi základní pojmy týkající se bezpečnosti ve školách patří bezesporu BOZP a PO. Zkratka BOZP je zkrácení pojmu Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a zkratka PO je zkratka pojmu Požární ochrana. BOZP je souhrn opatření, jimiž zaměstnavatel eliminuje vznik potenciálních rizik na pracovišti, a to jak pro zaměstnance, tak i pro ostatní fyzické osoby (klienty, zákazníky apod.), které se mohou pohybovat v blízkosti nebo okolí pracoviště. PO je rovněž souhrn určitých opatření, ale v tomto případě jsou to taková opatření, pomocí kterých lze eliminovat nebo úplně zabránit vzniku požáru nebo jeho ničivé důsledky omezit.

[3] MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Riziko*. Online. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/riziko.aspx [citováno 2024-04-14].

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci (zkratka BOZP) je velice široký interdisciplinární (mezioborový neboli vícevědní) obor. V současné době neexistuje její oficiální definice. V odborné literatuře můžete nalézt různé definice v závislosti na úhlu pohledu na zajištění BOZP, například: „Soubor opatření (technických, organizačních, výchovných), která při správné aplikaci nebo realizaci vytvoří podmínky k tomu, aby se pravděpodobnost ohrožení nebo poškození lidského zdraví snížila na minimum.[4]

Na školách bývá zřizováno **Školní poradenské pracoviště**, dále jen ŠPP. Tým odborníků tohoto pracoviště se skládá většinou z výchovného poradce, školního psychologa, speciálního pedagoga, školního metodika prevence a kariérového poradce. Toto pracoviště poskytuje ve školách pedagogicko-psychologickou poradenskou pomoc žákům, učitelům, rodičům a zákonným zástupcům.

Národní pedagogický institut definuje toto pracoviště takto*: Školní poradenská pracoviště (ŠPP) ve škole poskytují pedagogicko-psychologickou poradenskou pomoc žákům, učitelům, rodičům a zákonným zástupcům. Zapojení školní psychologové a školní speciální pedagogové se zaměřují na problémy žáků ve školním prostředí, velká pozornost se věnuje rizikům, která oslabují efektivitu vzdělávacího procesu. Odborní pracovníci se proto zaměřují na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, pracují se žáky nadanými a se žáky, kteří při vzdělávacím procesu potřebují specifickou podporu.*

ŠPP věnují pozornost preventivním aktivitám školy, jako je předcházení záškoláctví, neprospěchu a pomoci v případech péče o žáky s poruchami chování. Školní psychologové a školní speciální pedagogové poskytují standardní poradenské služby pro školy a v rámci ŠPP spolupracují se systémem školy, s výchovnými poradci a školními metodiky prevence.

Nezbytná je pak také spolupráce s vedením školy, s pedagogickým sborem a s třídními učiteli. ŠPP napomáhá také ke zlepšení komunikace mezi školou a rodiči žáků a studentů.[5]

Školní psycholog ve školách poskytuje potřebnou pomoc všem žákům, kteří ho sami osloví nebo jej k poskytnutí pomoci vyzvou pedagogové. Školního psychologa a náplň jeho činnosti popisuje portál NPI takto: *Školní psycholog působí na škole jako poskytovatel poradenských služeb spolu se školním metodikem prevence, výchovným poradcem, případně školním speciálním pedagogem a jejich konzultačním týmem složeným z vybraných pedagogů školy. Školní psycholog vykonává činnosti konzultační, poradenské, diagnostické, metodické a informační, pracuje se žáky, pedagogy i rodiči. Dokumentaci o svých činnostech vede v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů a etickým*

[4] NEUGEBAUER, Tomáš. *Co je BOZP?* Online. Dostupné z: http://bozppo-neu.cz/wp-content/uploads/2018/05/skoleni_ved.pdf [citováno 2024-04-14].
[5] NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČR, *RAMPS VIP III*. Online. Dostupné z: http://archiv-nuv.npi.cz/ramps/spp.html [citováno 2024-04-14].

kodexem školního psychologa. Školní psycholog spolupracuje se specializovanými školskými a dalšími poradenskými zařízeními, zejm. pedagogicko-psychologickými poradnami, dále se zařízeními a institucemi zdravotnickými a sociálními, s orgány státními i nestátními s organizacemi péče o děti a mládež apod.[6]

Výchovný poradce je *Učitel, který absolvoval specializační studium a působí v rámci systému výchovného poradenství na základních, středních a speciál-ních školách. Hlavní úkoly: 1. informační činnost pro žáky, rodiče, pedagogické pracovníky i pracovníky mimo resort školství; 2. sledování a hodnocení vývoje žáků včetně diagnostické činnosti; 3. vlastní návrhy na opatření v rámci výchovy a vzdělávání žáků ve škole; 4. konzultační služby pro žáky a rodiče; 5. metodická pomoc třídním učitelům a ostatním pedagogickým pracovníkům v daných oblastech. Odborně připravený pedagog pro výchovné poradenství, který pomáhá při profesní orientaci a řešení výchovných otázek, věnuje zvláštní pozornost poruchám dětí a mládeže z hlediska pedagogické, psychologické a sociální normy, jejich zjišťování, prevenci a nápravě.*[7]

Školního metodika prevence popisuje NÚV jako člověka který, *pracuje v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Zajišťuje metodickou, koordinační a poradenskou činnost v problematice prevence rizikového chování, jako jsou např. šikana, užívání návykových a psychotropních látek, záškoláctví, agresivita, rizikové sexuální chování, rizika školního neúspěchu aj. Zvyšuje všeobecnou informovanost mezi rodiči, učiteli a žáky tak, aby byla zajištěna maximální primární prevence těchto jevů. Úzce spolupracuje se třídními učiteli a podporuje bezpečné a zdravé klima ve třídě a ve škole. Vyhodnocuje varovné signály spojené s možností výskytu rizikového chování a poskytuje poradenskou činnost. Podílí se na tvorbě a naplňování Minimálního preventivního programu školy. Organizuje přednášky a besedy spojené s uvedenou problematikou.*[8]

Speciální pedagog, je definován v pedagogickém slovníku jako *Pedagog, který má vzdělání a kvalifikaci pro práci s osobami vyžadujícími zvláštní péči ve školách a zařízeních speciálního školství. Může se uplatnit i ve vědecko-výzkumné, organizační a metodické činnosti příslušného oboru.*[9]

Charakteristika **kariérového poradce** zní podle Národní soustavy povolání takto: *Kariérový poradce prostřednictvím kariérových technik, metod a postupů poskytuje poradenské služby, jejichž cílem je pomáhat a podporovat jednotlivce nebo skupiny osob v jakémkoliv věku při rozhodování*

[6] METODICKÝ PORTÁL RVP. *Školní psycholog.* Online. Dostupné z: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/S/%C5%A0koln%C3%AD_psycholog#V.c3.bdklad_hesla [citováno 2024-04-14].
[7] PRŮCHA, Jan; MAREŠ, Jiří a WALTEROVÁ, Eliška. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8, str. 279.
[8] NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČR, *Školní metodik prevence*. Online. Dostupné z: http://archiv-nuv.npi.cz/projekty/rspp/skolni-metodik-prevence.html [citováno 2024-04-14].
[9] PRŮCHA, Jan; MAREŠ, Jiří a WALTEROVÁ, Eliška. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8, str. 223.

v otázkách vzdělávání, profesní přípravy, volby zaměstnání a rozvoji kariéry v kterékoliv fázi jejich života.[10]

1.2 Opatření k zajištění bezpečnosti

Jedno z nejdůležitějších opatření pro zajištění bezpečného prostředí je prevence. Jejím cílem předcházení nebo omezování výskytu určitého problému, nebezpečí nebo nepříznivé události. Prevence může být zaměřena na různé oblasti lidského života, včetně zdraví, kriminality, environmentálních hrozeb nebo sociálních problémů. Díky prevenci lze ve školním prostředí identifikovat, zhodnotit a následně minimalizovat rizika úrazů, zejména těch, které jsou spojeny s fyzickými aktivitami, laboratorními pracemi, aktivitami na hřišti a dalšími školními činnostmi. Aby se riziko úrazů a nehod ve školním prostředí minimalizovalo, jsou stanovena jasná bezpečnostní pravidla a postupy jak pro žáky, tak pro zaměstnance. Na realizování těchto pravidlech a postupů se v rámci preventivních opatření na školách podílí školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog, speciální pedagog, třídní učitelé a další pedagogičtí pracovníci školy.

O prevenci by se dalo hovořit jako souboru jistých opatření, která zabraňují, nebo by spíše měla zabránit určitému nežádoucímu jevu. Pokud takovému jevu nelze zabránit, měla by prevence takový jev eliminovat. Lze mluvit o předcházení různým konfliktům, násilí, dopravním nehodám, neúspěchu v práci nebo ve škole, různým katastrofám, nemocem, závislostem apod.

Prevence je dělena do tří skupin, na prevenci primární, sekundární a terciální. Primární prevence hledá způsoby, jak by se nežádoucím jevům dalo zabránit nebo předcházet. Sekundární prevence nebezpečné a nežádoucí jevy zachycuje a snaží se zabránit jejich šíření. Terciální prevence zbraňuje opakování výskytu těchto jevů.

Škola poskytuje v rámci prevence pravidelná školení o bezpečnostních opatřeních a postupech a rovněž školení v oblasti první pomoci a požární ochrany pro učitele, nepedagogický personál školy a žáky. Tato pravidelná školení mají za cíl upevnění získaných znalostí a následné dodržování preventivních opatření a pravidel v praxi.

Opatřením k zajištění bezpečnosti je nácvik evakuace z budovy školy a cvičení na situaci, kdy by došlo ke vzniku požáru a také průběžná kontrola zařízení sloužících pro hlášení požárů. Vzhledem k tomu, že v současné době není největší hrozbou požár nebo únik plynu nebo chemické látky, probíhají na školách také školení na mimořádné události zajišťovány externími firmami, mám na mysli události aktivního střelce ve škole.

[10] NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ. *Kariérový poradce.* Online. Dostupné z: https://nsp.cz/jednotka-prace/karierovy-poradce [citováno 2024-04-14].

Neméně důležité preventivní opatření je i vědomí, že ve škole funguje psychosociální podpora pro případ, že by nastala situace, která by ohrozila duševní zdraví žáků a zaměstnanců školy, včetně prevence šikany a konfliktů a také sledování a identifikace potenciálních rizik včetně zdravotních problémů a rychlá intervence, když je to nezbytné. K tomuto slouží ve školách ŠPP složené z odborníků, kteří jsou ochotni a schopni poskytnout odbornou pomoc.

Pro zajištění souladu se všemi příslušnými normami a předpisy je důležitá spolupráce s místními bezpečnostními orgány a zdravotními institucemi.

Z výše uvedeného vyplývá, že bezpečnost a ochrana zdraví ve škole by měly být integrovány do celkové kultury školy a měly by být průběžně aktualizovány v souladu s aktuálními potřebami a požadavky. Jejich cílem je vytvořit prostředí, ve kterém se žáci a zaměstnanci cítí chráněni a podporováni ve svém fyzickém a duševním zdraví.

1.3 Legislativa

Zajištění bezpečnosti žáků ve škole ukládá školám Školský zákon. V tomto zákoně je uvedeno, že školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a žáků při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a při poskytování školských služeb a poskytují žákům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo školství stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a žáků při vzdělávání ve školách a školských zařízení a při činnostech s ním souvisejících. (Zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon), § 29, odst. 2).

Jak uvádí ve své knize Krizové situace ve škole M. Kovaříková, je výčet všech právních norem týkajících se bezpečnosti ve školách velice obsáhlý. *Pouze pro zajímavost – pro managment školy to znamená znalost 185 norem týkajících se bezpečnosti. Je nezbytné, aby došlo ke zjednodušení přístupu k informacím v dané oblasti a zásadní dokumenty byly k dispozici na jednom místě. Nejedná se však pouze o existenci dokumentů a přístup k nim, hlavní problémy pro školu nastávají v aplikaci legislativních požadavků a metodických doporučení do praxe.*[11]

[11] KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava. *Krizové situace ve škole: bezpečnostní problematika ve školní praxi*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-247-2731-8, str. 29-30.

1.3.1 Dokumentace ve školách

Školy a školská zařízení mají povinnost ukládat dokumentaci související se zajištěním bezpečnosti ve škole a není toho zrovna málo. Jedná se jak o povinnou dokumentaci, o dokumentaci doporučenou, která může pomoci při problémech a kontrolách a dokumentaci nepovinnou, kterou škola mít nemusí, ale v naprosté většině jsou vyžadovány některými zřizovateli nebo kontrolami.

V rámci bezpečnostní problematiky do povinné dokumentace patří Organizační řád, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 165, z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 302; Školní řád (vnitřní řád školského zařízení), z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 30; Provozní řád venkovních hracích ploch, z.č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, Metodický pokyn MŠMT č. 37014/2005-25; Směrnice pro poskytování osobních ochranných pracovních prostředků z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 104 v. č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání, § 12, MŠMT, metodický pokyn k zajištění bezpečnosti dětí, č.j. 37014/2005-25; Řády odborných učeben z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 30,MŠMT, metodický pokyn k zajištění bezpečnosti dětí, č.j. 37014/2005-25; Vnitřní řád školní družiny, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 30; Vnitřní řád školní jídelny, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 30; Provozní řád, z.č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví; Pravidla hodnocení prospěchu a chování – součást školního řádu střední školy, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 30; Evidence pracovní doby, z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 96; Školní jídelna - provozní řád, v. č. 137/2004 o hygienických požadavcích na stravovací služby; Směrnice pro poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., z. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím“; GDPR, nařízení Evropského parlamentu a tady (EU) 2016/679.

Doporučená dokumentace obsahuje tyto směrnice: Prevence rizikového chování, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 29, MŠMT, metodický pokyn k zajištění bezpečnosti dětí, č.j. 37014/2005-25; Řád školy v přírodě, z. č. 258/2000Sb. o ochraně veřejného zdraví, v. č. 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, v. č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, § 2; Řád lyžařského výcvikového kurzu, z. č. 258/2000Sb. o ochraně veřejného zdraví, v. č. 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, v. č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, § 2; Školní výlety, v. č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, § 2, RVP ZV, Člověk a jeho svět; Školení BOZP zaměstnanců a žáků, z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 29 metodický pokyn MŠMT č. 37014/2005-25; Směrnice na ochranu dat, z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 248; Směrnice na ochranu osobních údajů, z. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, § 5; Praktické vyučování, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 65; Systém řízení rizik, z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 302, z. č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, § 25; Prevence šikany, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 29.

Dokumentace, která není povinná, ale v některých případech kontrolována: Ochrana majetku školy, z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 248, 302; Spolupráce školy s policií, z. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, MŠMT, spolupráce škol s policií, č.j. 25 884/2003-24; Zahraniční výjezdy, v. č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, MŠMT, metodický pokyn k zajištění bezpečnosti dětí, č.j. 37014/2005-25; Pracovně lékařské služby - smlouva s lékařem/zdravotnickým zařízením, č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, § 54; Směrnice pro používání auta ke služebním cestám, z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce; Porušení pracovních povinností, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 22b, z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 301; BOZP, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 29; Kamerový systém, z. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, GDPR; Nakládání s odpady, z. č. 185/2001 Sb., zákon o odpadech; Podávání léků, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 29, z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 106, 249, 301; Invakuace, z. č. 561/2004 Sb., školský zákon, § 29, MŠMT – minimální standard bezpečnosti, 2015.

Dokumentace ve školách by měla obsahovat veškeré zápisy o provedených školeních zaměstnanců, které obvykle obsahují řadu informací. Tyto informace jsou důležité pro sledování a vyhodnocování úspěšnosti školení, a zajištění souladu s předpisy a normami. V záznamech by mělo být uvedeno místo a datum, kdy školení proběhlo, měly obsahovat rovněž téma a obsah školení, aby bylo jasné, jaké dovednosti, vědomosti nebo postupy byly pokryty. Uvedeno by mělo být trvání školení, zda se jednalo pouze o jednorázovou událost nebo vícečetné setkání. Přiložena by měla být rovněž prezenční listina, aby bylo jasné, který ze zaměstnanců školení absolvoval. V dokumentaci se uvádí i jména osob nebo osoby odpovědné za vedení školení a také forma, jakou školení proběhlo, zda šlo o prezentaci, workshopy, interaktivní online kurz apod. Součástí dokumentace je i prokázání znalostí a dovedností získaných v průběhu školení, například formou testů, cvičení nebo diskuzí. Evidují se také materiály použité během školení, jako jsou např. prezentace, pracovní listy nebo studijní materiály.

2 Běžná rizika a mimořádné události ve škole

Školní prostředí je bez pochyby velice choulostivé na různé úrazy, které mohou nastat v průběhu výuky o přestávkách nebo různých akcích pořádaných školou. Některé z těchto úrazů jsou ve školním prostředí běžné, prostě se stávají a nejsou nijak tragické. Bohužel ale mohou nastat i situace mimořádné, které mohou mít někdy i fatální následky a striktním dodržováním směrnic, řádů nebo opatření jim nemůžeme zabránit.

2.1 Běžná rizika a úrazy

I v relativně bezpečném prostředí hrozí různá nebezpečí, jsou to taková ta běžná rizika, se kterými se setkáváme dnes a denně. Ve školním prostředí s nimi musíme počítat téměř při všech aktivitách. Lze to přirovnat třeba k pobytu doma, kdy víme, že jsme v námi vytvořeném bezpečném prostředí, ale určitě se každému z nás někdy stalo, že se pořezal nožem při krájení v kuchyni, že uklouzl v koupelně nebo se spálil o horký hrnec. Ve školním prostředí se jedná např. hodiny tělesné výchovy, kdy již při vstupu do tělocvičny riskujeme, že dojde k úrazu, a tak trochu s tím počítáme. Asi největší riziko, že se něco stane je spojeno právě tělesnou výchovou, fyzickou aktivitou při organizovaných sportovních akcích nebo při neformálním sportování. Když mluvíme o školním prostředí, tak nejde pouze o sportovní aktivity, ale riziko, že se něco stane hrozí na chodbách, na schodech, v šatnách, ve třídách, odborných učebnách a školních dílnách nebo v jídelně.

V souvislosti s běžnými riziky samozřejmě dochází k běžným úrazům. Při sportovních aktivitách dochází většinou k podvrknutí, výronům, natažení svalů nebo zlomeninám. Poměrně častým úrazem je rána míčem do hlavy nebo do jiné části těla. O přestávkách, kdy se žáci pohybují po školních chodbách a schodištích, dochází k různým pádům zapříčiněných nepozorností vlastní nebo cizí. Ve školních dílnách dochází k poranění nářadím nebo různými nástroji a v chemických laboratořích např. k popálení, poleptání nebo nadýchání se toxických látek.

Běžným úrazem je i úraz vzniklý během různých kulturních nebo společenských událostí, jako jsou divadelní představení, koncerty, návštěva kina nebo v případě, že škola organizuje dopravu žáků na exkurzi. Proto je důležitý neustálý dohled nad žáky a dodržování jasně stanovených pravidel.

Veškeré úrazy vzniklé ve školním prostředí jsou pojmenovány jako školní úrazy. Do skupiny těchto úrazů nelze zahrnovat úrazy vzniklé cestou do školy nebo ze školy. V případě úrazu nezletilého žáka je zákonný zástupce neprodleně informován telefonicky pověřeným pracovníkem školy. Veškeré tyto úrazy musí být evidovány, tuto povinnost udává školám Školský zákon. Evidence se provádí

zápisem do knihy úrazů, která by měla být umístěna na takovém místě, aby k ní měli všichni pedagogičtí pracovníci umožněný přístup.

Odpovědnost za škody vzniklé při úrazu

Odpovědnost školy za školní úraz je odpovědností objektivní – tzn. zákon nepřipouští možnost vyvinění se z odpovědnosti. Dojde-li tedy k porušení právních povinností nebo úrazu žáka či studenta, odpovídá právnická osoba vykonávající činnost školy či školského zařízení vždy.

Pro případ odpovědnosti za školní úraz se škola může a nemusí pojistit. Nepojištění školy však na odškodné nemá žádný vliv. Škola v takovém případě škodu hradí ze svého. V případě, že je pojištěna, škodu hradí pojišťovna.

Zákonná úprava odškodnění za školní úrazy je upravena v zákoníku práce. Tato ustanovení jsou aplikována i na úrazy ve školách. Konkrétně se jedná o ustanovení § 391 odst. 2, kdy za škodu, která vznikla žákům základních škol a základních uměleckých škol při vyučování nebo v přímé souvislosti s ním, odpovídá právnická osoba vykonávající činnost dané školy; při výchově mimo vyučování ve školském zařízení nebo v přímé souvislosti s ní odpovídá za škodu právnická osoba vykonávající činnost daného školského zařízení.

2.2 Mimořádné události

Ve školním prostředí nedochází pouze k fyzickým úrazům, ale mohou nastat i takové situace, které způsobují psychické újmy na zdraví. V těch nejhorších případech může dojít současně k fyzickému i psychickému poškození zdraví. Jedná se například o šikanování, nebezpečné chování mezi spolužáky nebo jiné traumatické události. Tyto situace nejsou ve školním prostředí úplně běžné a pokud nastanou, jsou pro všechny zúčastněné velice nepříjemné.

V mnoha školách se najdeme chemické nebo fyzikální laboratoře, které jsou opatřeny plynovými rozvody a nachází se v nich různé chemické látky, méně či více nebezpečné. Takové látky jsou používány i na různých odborných školách v dílnách praktického vyučování a odborného výcviku. I přes veškerá bezpečnostní opatření může dojít k úniku plynu, k jeho výbuchu nebo k požáru. Při manipulaci s chemickými látkami hrozí otrava nebo poleptání kůže. V těchto případech zasahují ve škole složky IZS (Integrovaný záchranný systém).

Asi nejvíce traumatizující jak pro žáky, tak pro ostatní školní pracovníky je situace, kdy do budovy školy vnikne ozbrojený útočník. Ne vždy se jedná pouze o útočníka se střelnou zbraní. Jsou známy případy, kdy útočníkovi k zabití žáka stačil obyčejný nůž. Mohu rovněž uvést i případ přímo z mé praxe, který se stal v březnu 2024, kdy jeden z našich žáků při výuce v podkrovní učebně držel v jedné ruce PET lahev s tekutinou, v druhé ruce zapalovač a vyhrožoval, že se zapálí. Naštěstí se tak nestalo,

chlapec byl zpacifikován a odvezen do nedaleké psychiatrické léčebny. U zásahu asistovala Policie ČR a ZZS (Zdravotnická záchranná služba). V tomto případě se naštěstí nikomu nic nestalo, ale pokud by chlapec svůj čin dokonal, určitě by se to neobešlo bez tragických následků. Přeci jenom únik z takto umístěné učebny v případě požáru není úplně jednoduchý.

V případě, že by došlo k mimořádné situaci a následné evakuaci budovy, je nezbytné znát přesný počet osob, který se v budově nachází. K tomuto slouží třídní kniha, dnes ve většině případů v elektronické podobě, proto je vhodné zapsat docházku hned na začátku hodiny a neodkládat zápis na později.

2.3 Prevence úrazů a rizik

K minimalizaci úrazů ve školním prostředí a k zajištění bezpečnosti žáků a ostatních zaměstnanců je důležité dodržování jasných pravidel pro chování ve třídách, na chodbách a v ostatních prostorách školy. K seznámení s těmito pravidly jsou školami poskytována pravidelná školení žákům a veškerému školnímu personálu. Při těchto školeních jsou všichni seznámeni s různými bezpečnostními postupy, se zásadami první pomoci, s identifikací možných rizik, s používáním ochranných prostředků apod.

V rámci prevence je ve školách prováděna pravidelná údržba a kontrola a revize školního vybavení, zařízení a nástrojů používaných ve školních dílnách, laboratořích a odborných učebnách. Jedná se o pravidelné inspekce veškerého zařízení a nástrojů, o kontroly elektrických zařízení a nástrojů, zda jsou v dobrém stavu a nemají žádné známky poškození. Tyto kontroly jsou evidovány a záznamy uschovány pro případnou kontrolu. Všichni uživatelé, včetně žáků a učitelů, musí být obeznámeni s bezpečným používáním zařízení a nástrojů a pravidelně školeni o bezpečnostních postupech. Pokud to pracovní postup vyžaduje, musí být k dispozici osobní ochranné pomůcky a žáci i učitelé by měli být o jejich správném používání poučeni.

Také dostatečný dohled a aktivní účast učitelů na školních akcích a v průběhu přestávek, kdy může dojít k většímu riziku úrazů, je z hlediska bezpečnosti důležitá. Cílem dohledu je zajistit bezpečnost žáků, udržovat pořádek ve škole a podporovat pozitivní prostředí pro učení. Dohled je obvykle prováděn učiteli nebo jinými školními pracovníky. Dohled nad žáky je důležitou součástí školního řízení, ačkoliv může variabilně záviset na konkrétních pravidlech a procedurách každého školského zařízení.

Pro zajištění bezpečnosti ve školních budovách jsou v rámci preventivních opatření také důležité bezpečnostní značení a signály. Bezpečnostní značení a signály ve školní budově slouží

k informování a vedení osob v případě nouze nebo evakuační situace v případě vzniku mimořádné události. Pokud jsou tato bezpečnostní značení správně umístěná a jasně viditelná, mohou pomoci minimalizovat riziko úrazů a zajištění rychlé a bezpečné evakuace při vzniku mimořádných situací ve škole. Bezpečnostní značení by mělo být pravidelně kontrolováno, udržováno a aktualizováno podle potřeby, aby zůstávalo účinným a aktuálním. Také důkladná znalost bezpečnostního značení je pro bezpečnost žáků a personálu ve školní budově velmi důležitá. Bezpečnostním značením jsou myšleny např. nouzové východové značky, které jsou umístěny na východech a měly být použity při evakuaci. Tyto značky by měly být viditelné ze všech částí místnosti nebo chodby. Do skupiny bezpečnostních značení jsou dále zařazeny značky evakuačních tras nebo označení místa srazu, na kterém se žáci, učitelé a ostatní personál shromažďují po evakuaci, aby bylo možné snadno ověřit, kdo byl evakuován a zda se v budově nenachází ještě lidé. Dále by měla být označena místa, kde se nacházejí nouzová tlačítka nebo alarmy, které lze aktivovat v případě nouze a také místa, kde se nachází zásoby první pomoci, jako jsou např. lékárničky. Označena by měla být i místa zakázaného vstupu, které by neměla být přístupná žákům nebo personálu.

2.4 Poskytnutí první pomoci žákům

I přes dodržení všech preventivních opatření a snahu zajistit ve škole co nejbezpečnější prostředí se může stát, že ve dojde k situacím, které si vyžadují poskytnutí první pomoci. Z tohoto důvodu jsou učitelé a ostatní školní personál pravidelně proškolováni v poskytování první pomoci. Vědomosti a dovednosti v oblasti první pomoci mohou v některých případech zachránit život a minimalizovat rizika při neočekávaných situacích.

V průběhu školení se zaměstnanci učí, jakým způsobem lze poskytnout základní péči podle potřeb a povahy úrazu nebo onemocnění. Jedná se např. o zajištění průchodnosti dýchacích cest pomocí Heimlichova manévru v případě dušení; poskytnutí kardiopulmonální resuscitace v případě zástavy srdce nebo zástavy dechu; ošetření ran a poranění nebo stabilizace zlomenin a vyvrknutí. Učí se také, jakým způsobem lze posoudit, zda je postižená osoba v kritickém stavu tím, že zjistí, zda dýchá, má pulz a je schopna odpovídat na jednoduché otázky. Tato školení provádí odborníci z řad zdravotníků nebo lékaři s dlouholetou praxí. V případech vážnějších úrazů nebo onemocnění by měla být zavolána odborná lékařská pomoc, aby neodbornou pomocí od laika nedošlo ke zhoršení zdravotního stavu. Zavolání lékaře by mělo být provedeno co nejdříve, zejména v případech, kdy je život ohrožen. Při čekání na lékaře možné postižené osobě poskytnout psychickou podporu tím, že s ní budeme klidně mluvit a třeba i držet za ruku. Tato podpora je v některých případech velice důležitá.

3 Střední uměleckoprůmyslová škola keramická a sklářská Karlovy Vary, p.o.

V této kapitole jsou uvedeny informace o škole, kterou jsem zvolila pro výzkumné šetření, něco málo z její historie i informace o jejím současném stavu. Jsou zde uvedeny informace o vyučovaných oborech, o osobách ve vedení školy a také o těch, které se bezpečnostní problematikou ve škole přímo zabývají. Jsou zde vyjmenovány a charakterizovány dokumenty školy týkající se bezpečnostní problematiky. Také je zde zmíněno zabezpečení školního pracovního prostředí, kde probíhá odborný výcvik a praktická cvičení.

3.1 Představení vybrané školy

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala Střední uměleckoprůmyslovou školu keramickou a sklářskou v Karlových Varech, na které pracuji již od roku 2005 jako učitelka odborných předmětů.

Střední uměleckoprůmyslová škola keramická a sklářská Karlovy Vary, příspěvková organizace je škola s bohatou tradicí. Byla založena v roce 1872 a přímo v Karlových Varech je umístěna od roku 1922. Škola vzdělává žáky v uměleckých, technických a přírodovědných oborech. Žádný z těchto oborů se nevyučuje na jiné škole v Karlovarském kraji.

Ve vedení školy je ředitelka, která je zastupována dvěma zástupkyněmi. Ve škole je také Školská rada v čele s předsedkyní a pěti členy.

V současné době je škola velice prostorově omezena a veškerá výuka probíhá pouze v novější části budovy. Z nedostatku potřebných učeben se vyučuje také v prostorách jiné školy vzdálené zhruba jeden kilometr. Historická budova školy je v havarijním stavu a již několik let je pro veškerý personál i žáky uzavřena. V březnu 2022 začala příprava projektové dokumentace k rekonstrukci a výstavbě nové budovy školy. Tyto práce by měly trvat do června 2024. Na podzim 2022 začala příprava žádosti o dotaci na finanční krytí této velké akce z fondu pro Spravedlivou transformaci (evropské dotace). Náklady na rekonstrukci a výstavbu by měly činit cca 1,5 miliardy korun vč. DPH.

V letošním školním roce 2023/2024 se ve škole vyučuje celkem devět oborů, dva obory jsou učňovské a sedm maturitních. Učňovské obory jsou Výrobce a dekoratér keramiky a Sklář – výrobce a zušlechťovatel skla. Maturitní obory má škola umělecké, kam patří Užitá fotografie a média, Grafický design, Oděvní design, Design keramiky a porcelánu a Design skla, déle jeden obor technický Aplikovaná chemie a jeden obor přírodovědný Ekologie a životní prostředí. U všech oboru se jedná

o denní studium. Odborný výcvik oboru Sklář – výrobce a zušlechťovatel skla a Praktická cvičení maturitního oboru Design skla zajišťuje firma Moser a.s. se sídlem v Karlových Varech.

Pedagogický sbor školy má potřebný počet učitelů. Všichni nekvalifikovaní učitelé si průběžně doplňují potřebná vzdělání. Na Ekonomicko-správním úseku jsou veškeré činnosti zajišťovány pracovníky s potřebnou kvalifikací.

Ve škole funguje školní poradenské pracoviště, jehož členy jsou školní psycholožka, která je zároveň vedoucí tohoto pracoviště, výchovná poradkyně, kariérová poradkyně a dvě školní metodičky prevence. ŠPP se schází na společných jednáních s paní ředitelkou jednou za měsíc. Jednání svolá vedoucí tohoto pracoviště. Školní metodičky prevence vedou údaje o prevenci sociálně patologických jevů a rizikovém chování. Údaje o zajištění podpory žáků se speciálně vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných a s nárokem na poskytování jazykové přípravy vede výchovná poradkyně.

Prohlubujícího vzdělávání se alespoň jednou ročně účastní mnoho pedagogů. Pedagogové využívají možností online školení. Jsou zrealizována i tzv. školení „pro sborovnu“. Škola si je vědoma významu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro jejich profesní rozvoj a považuje ho za velmi důležitý. Škola také systematicky podporuje pedagogické pracovníky při získávání či zvyšování kvalifikace.

3.2 Důležité dokumenty Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské Karlovy Vary p. o.

S bezpečnostní problematikou ve škole souvisí i důležité dokumenty. Mezi tyto dokumenty bezpochyby patří Školní řád a vnitřní řády školy, které jsou důležitou součástí zajištění bezpečnosti ve škole, dle § 30 školského zákona. Žáci se pravidelně na začátku školního roku seznamují se základními pravidly BOZP, a to v souladu právě se školním řádem. Tyto dokumenty si škola vypracovává sama na základě svých potřeb.

Školní řád SUPŠ keramické a sklářské je závazný dokument pro žáky, jejich zákonné zástupce a pracovníky školy. Školní řád obsahuje informace o provozu a vnitřním režimu školy a režimu během akcí, které se konají mimo školu. S tímto řádem jsou všichni žáci seznámení na první třídnické hodině na začátku každého školního roku, seznámení je zaznamenáno do třídní knihy a každý žák seznámení se školním řádem potvrdí svým podpisem. V případě nepřítomnosti je žák se řádem seznámen dodatečně a opět potvrdí seznámení svým podpisem. Pro zákonné zástupce je školní řád umístěn na webových stránkách školy. Školní řád v rámci významných podmínek k zajištění

bezpečnosti a ochrany zdraví žáků vymezuje práva a povinnosti zletilých žáků, nezletilých žáků a jejich zákonných zástupců, chování žáka, jeho docházku do školy a uvolňování z výuky, pravidla týkající se teoretického a praktického vyučování a zacházení se školními pomůckami a majetkem. Školní řád též obsahuje zásady a kritéria hodnocení výsledků vzdělávání žáků, kritéria chování žáků a výchovná opatření.

Skupina vnitřních řádů školy zahrnuje poměrně velké množství směrnic sloužících k zajištění bezpečnosti ve škole. Tyto řády pro školu zpracovává Jiří Vopat, což je osoba, která má na starost vše, co ve škole s bezpečností úzce souvisí. Vnitřní řády slouží pouze pro potřebu Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské. Na prvním místě je **Směrnice k zajištění ochrany zdraví ve školách a školských zařízeních**. *Směrnice k zajištění BOZP vychází z potřeb a je základním, materiálem k zajištění bezpečnosti dětí, žáků a studentů v rámci činnosti škol a školských zařízení. Jako základ byl vzat Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 37014/2005-25, který byl MŠMT doporučen i pro použití na školách zřizovaných obcemi a územně správními celky. Cílem Směrnice je zdůraznit klíčová ustanovení těchto předpisů a doporučit způsob postupu při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při výchově a vzdělávání dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) ve školách a školských zařízeních. S touto Směrnicí musí být seznámeni všichni zaměstnanci školy, a to v rozsahu svých povinností.(interní zdroj školy)*[12]

Směrnice s názvem „**Základní povinnosti zaměstnanců v oblasti BOZP**“ má za cíl vyjádřit povinnosti a práva zaměstnanců v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci při pracovních činnostech a v souvislosti s nimi, společné pro všechna pracoviště organizace a směrnice „Povinnosti zaměstnavatele v oblasti BOZP“ vyjadřuje komplexně všechny povinnosti zaměstnavatele při řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Směrnice pro „**Hodnocení a prevenci rizik**“ stanovuje závazný postup a povinnosti při prevenci rizik všech bezpečnostních kategorií organizace. Pro tvorbu byly použity tyto předpisy: Zákon č. 262/2006Sb. zákoník práce - §101 odst.1, §102, §104, Zákon č. 309/2006Sb. zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, Nařízení vlády č.101/2005Sb. o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, Nařízení vlády č.361/2007Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, Příručka pro hodnocení rizik v malých a středních podnicích, vydal: issa. Tato směrnice platí pro všechna pracoviště organizace. S riziky uvedenými v příloze musí být seznámeni všichni zaměstnanci.

[12] VOPAT, Jiří. Směrnice k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví ve školách a školských zařízeních, číslo a verze dokumentu: BOZP/01.01_v1-0směrnice. Zdroj: interní zdroj školy. [citováno 2024-02-14].

Směrnice „**Rizika a přijatá opatření k jejich odstranění v modelářské dílně**“ a „Rizika a přijatá opatření k jejich odstranění v laboratoři“ identifikují nebezpečí v modelářské dílně a laboratořích a jsou zde uvedena opatření k jejich odstranění. Směrnice také popisují, jak se v dílně a laboratořích bezpečně pohybovat a pracovat, aby nedošlo k úrazu nebo poškození zdraví.

V dalším důležitém dokumentu „**Systém péče o zdraví**“ je uvedeno toto: *Zaměstnavatel je povinen vytvářet zaměstnancům pracovní podmínky, které umožňují bezpečný výkon práce. Za tím účelem zajišťuje mimo jiné pracovnělékařské služby. Oblast lékařských prohlídek upravují zejména následující předpisy (v platném znění): zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, vyhláška č. 79/2013 Sb. o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011Sb. o specifických zdravotních službách. (interní zdroj školy)*[13]

Dále je zde uvedeno, že každý zaměstnanec musí být pro práci kterou vykonává zdravotně způsobilý nebo že musí absolvovat pravidelné lékařské prohlídky apod.

Směrnice „**Seznam pracovišť, pracovních činností a povolání pro poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků“** vymezuje místa a činnosti, při kterých jsou zaměstnancům a žákům organizací ze zákona poskytovány ochranné prostředky a prostředky k mytí, čištění a k dezinfekci. Uvádí se zde o jaké pomůcky se jedná a důvod, proč jsou poskytovány. Např. že učitel praktických cvičení v keramické a sklářské dílně má mít pracovní obuv s protiskluznou podrážkou, protože v dílně hrozí nebezpečí uklouznutí na mokré nebo jinak znečištěné podlaze.

Směrnice „**Bezpečnost při činnostech se žáky**“ je zaměřena hlavně na výlety a akce konané mimo školu. Jsou zde obsaženy obecné informace a povinnosti související s organizací školních výletů a akcí mimo školu ve vztahu k bezpečnosti a ochraně zdraví žáků. Součástí tohoto předpisu jsou samostatné přílohy, které stanovují organizování konkrétních zvláštních činností. Zvláštními činnostmi jsou myšleny takové činnosti, které nejsou obvyklé a nebývají běžnou náplní aktivit žáků.

Dále sem patří „**Směrnice pro evidenci a registraci pracovních úrazů**“ a „Směrnice pro evidenci úrazů dětí, žáků a studentů“, díky kterým je zajištěn legislativně správný a jednotný postup pro provádění evidence a registrace pracovních úrazů zaměstnanců a žáků, které se přihodí ve škole či při přímé souvislosti s ní.

[13] VOPAT, Jiří. Systém péče o zdraví. Číslo a verze dokumentu: BOZP/04.01_v1-0. Zdroj: interní zdroj školy. [citováno 2024-02-14].

Neméně důležité jsou i různé provozní řády a pokyny. V „**Provozním pokynu pro obsluhu plynového zařízení**“ se popisuje, jaké zásadní předpisy a ustanovení je důležité pro bezpečné, spolehlivé a dlouhodobé provozování plynového zařízení.

Na základě hodnocení rizik vztahujících se k činnosti v odborných učebnách byly vydány **provozní řády pro učebny** výpočetní techniky, pro učebny chemie, fyziky, školní dílny a tělocvičny. Řády ve všech případech obsahují pravidla, jak se mají žáci v učebnách chovat, aby nedošlo k úrazu nebo jak zacházet se školními pomůckami a zařízením, aby nedošlo k jejich poškození.

„**Pravidla pro činnost při vzniku mimořádné události**“ obsahují informace o tom, jakým způsobem se mimořádná událost ohlašuje, jaké mimořádné situace to mohou být např. únik nebezpečných látek, teroristický čin apod. V dokumentu jsou rovněž uvedena veškerá telefonní čísla na složky IZS.

Traumatologický plán neboli plán první pomoci, *který stanovuje zásady pro poskytování první pomoci, jako opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, je zpracován v souladu příslušnými ustanoveními následujících obecně platných předpisů, v platném znění: Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 102 odst. 6, § 103 odst. 1 písm. j); Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), § 2 odst. 1 písm. f); Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, příloha část 8. Včasné, rozsahem i kvalitou správné poskytnutí první pomoci, může pak nejenom omezit následky úrazu, ale i zabránit bezprostřednímu ohrožení života. K tomuto účelu slouží tento plán, jehož ustanovení nařizuje všem zaměstnancům dodržovat a plnit dále uvedené zásady. (interní zdroj školy)*[14]

Krizový a bezpečnostní plán školy popisuje různé druhy mimořádných událostí, které mohou nastat a ohrozit bezpečnost žáků a zaměstnanců školy. Každá událost je zde popsána a je zde uvedeno, jak v případě jejího vzniku postupovat. Tento plán je začátkem každého školního roku aktualizován.

Směrnice o **zákazu požívání alkoholu a jiných návykových látek** platí pro všechny zaměstnance, žáky školy a externí pracovníky a jiné osoby v obdobném pracovněprávním vztahu. Je platná i pro externí zaměstnance a osoby, které se s vědomím zaměstnavatele nebo vedoucích zaměstnanců zdržují v prostorách školy. Součástí této směrnice jsou návody výrobců k používání detekčních zařízení a jsou také povinnou součástí školení dle této směrnice.

[14]Vopat, Jiří. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci. Traumatologický plán. Číslo a verze dokumentu: BOZP/04.01_v1-0. Zdroj: interní zdroj školy. [citováno 2024-02-14]

Analýza SWOT je ve škole pravidelně, každý rok zpracovávána třídními učiteli. Analýza SWOT je *Univerzálně používaný nástroj, který mapuje a analyzuje daný jev (například určitý stav, situaci, úkol, problém, pracovní tým, projekt atd.) Umožňuje dívat se na analyzovanou věc ze 4 úhlů pohledu. Dává statický snímek analyzovaného jevu, který lze přenést do pohledu dynamického.*

S (Strenghts) – Silné stránky, přednosti, výhody, „Co je na nás dobré";

W (Weakness) – Slabé stránky, nedostatky, slabiny, „Čím se sami ohrožujeme";

O (Opportunities) – Příležitosti, možnosti, „Co se nám nabízí";

T (Threats) – Hrozby, nežádoucí ohrožení, „Co by nás mohlo blokovat.[15]

Všichni zaměstnanci mají za povinnost respektovat veškeré předpisy v potřebném rozsahu, přičemž se nezbavují povinnosti dodržovat i ostatní ustanovení obecně platných bezpečnostních předpisů, pokud s nimi byli seznámeni.

3.3 Pracovní prostředí ve škole

Na odborných středních školách, jako je tato, se předpokládá, že žáci kromě teoretické výuky mají také výuku odbornou. Odborná výuka probíhá v budově školy, ale je možné ji zajistit i u různých firem. V tomto případě se jedná o firmu Moser s.r.o., kterou navštěvují žáci sklářských oborů. Pokud odborná výuka probíhá u firmy, bezpečnost práce žáků je na straně firmy. V případě, že má škola prostory a potřebné vybavení pro zajištění odborné výuky, vykonávají žáci tuto výuku přímo v budově školy. Veškerá bezpečnost na pracovištích, v laboratořích nebo v odborných učebnách je na straně školského zařízení.

K zajištění bezpečnosti v těchto prostorách slouží výše uvedené směrnice a pracovní řády. Tyto dokumenty jasně stanovují, jak se mají žáci i pedagogové při výkonu odborné činnosti chovat, aby nedošlo k ohrožení zdraví jich samotných nebo ostatních. Směrnice obsahují poučení o tom, jaká rizika by mohla v při práci nastat a jak jim lze předcházet. I přes veškerá opatření se občas stane, že dojde k úrazu, ale ve většině případů se jedná o úrazy, které jsou ošetřeny přímo na místě vyučujícím.

Odborné učebny, laboratoře a školní dílny pracovních cvičení a odborného výcviku jsou ve škole zařízeny tak, aby riziko úrazu bylo co nejmenší. Při některých pracovních činnostech je

[15]MENDELEVOVA UNIVERZITA V BRNĚ. *SWOT analýza*. Online. Dostupné z: http://user.mendelu.cz/xbadal/Studijni%20opory/Hospodarska%20informatika/Stud_mat/SWOT%20anal%FDza.pdf [citováno 2024-04-14].

zapotřebí použití pro ochranu zdraví osobní ochranné pomůcky např. ochranné brýle, obličejový štít, přilba, respirátor, špunty do uší atd., veškeré tyto pomůcky žákům i učitelům poskytuje škola.

Ve školních dílnách, laboratořích a odborných učebnách je vyučujícími zajišťována organizace veškerých pracovních činností, aby nedocházelo k úrazům. Vyučující těchto odborných předmětů jsou ve většině případů odborníci s dlouholetou praxí a výuku si organizují tak, aby riziko úrazů bylo minimální.

Vyučující v odborných učebnách musí být, stejně jako žáci, proškoleni o bezpečném chování v učebně a při výkonu pracovních činností a rovněž s pravidly BOZP a PO a také se zásadami první pomoci. Tato školení a poučení všichni potvrdí svým podpisem do dokumentu k tomu určenému, který je založen pro případnou kontrolu ČŠI (České školní inspekce). Pokud není žák seznámen s těmito pravidly a směrnicemi, nesmí se zúčastnit výuky odborného předmětu. Poučení probíhá vždy na začátku školního v první hodině praktického vyučování.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Charakteristika a popis šetření

4.1 Cíle šetření

V praktické části práce jsem se zaměřila na získání informací. Potřebovala jsem zjistit, zda se žáci ve škole cítí bezpečně, z čeho mají ve škole strach nebo obavy, ale také to, zda žáci ví, jak se v případě hrozícího nebezpečí mají zachovat. Dalším důležitým cílem šetření bylo zjistit postoje žáků k osobnímu bezpečnostnímu plánu, jeho tvorbě a využití. Původně jsem měla v úmyslu provést pouze jedno dotazníkové šetření, které proběhlo koncem listopadu 2023, ale na základě nepříjemných skutečností z období před Vánocemi, kdy došlo ke střelbě na Filozofické fakultě v Praze, jsem se souhlasem vedení školy rozdala stejný dotazník k vyplnění žákům znovu. Zajímalo mě, zda se jejich pohled na bezpečí ve škole změnil.

Dotazníkovým šetřením jsem oslovila jednu cílovou skupinu, kterou byli všichni žáci vybrané Střední uměleckoprůmyslové keramické a sklářské v Karlových Varech, ve věku od 15 do 20 let. Prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru přímo s ředitelku školy, ale také s metodičku primární prevence a dále s výchovnou poradkyní jsem zjišťovala doplňující informace k zajištění bezpečnosti ve škole, o různých školní aktivitách, připravujících žáky na různé nebezpečné situace, které je mohou nastat ve školním prostředí, ale i mimo školu.

Výsledky z těchto dvou dotazníkových šetření posloužily nejen pro tvorbu této práce, ale také jako zpětná vazba pro vedení školy. Já jsem díky dotazníkům zjistila, zda mají žáci zájem o Osobní bezpečnostní plán, neboť tvorba těchto plánů cílem mé práce, a vedení školy získalo povědomí o tom, zda se žáci ve škole cítí bezpečně, popřípadě z čeho mají obavy a zda ví, jak se v nebezpečných situacích zachovat.

4.2 Výzkumné předpoklady

Dotazníkové šetření

1. předpoklad:

Žáci Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské v Karlových Varech se ve školním prostředí cítí bezpečně.

Tento předpoklad ověřuje otázka číslo 1.

2. předpoklad

O Osobní bezpečnostní plán v případě nebezpečí bude mít zájem menší počet dotazovaných žáků.

Předpoklad potvrdí nebo vyvrátí otázka číslo 4.

3. předpoklad:

Jak se v různých nebezpečných situacích správně zachovat neví ani třetina dotazovaných žáků.

Předpoklad ověřuje otázka číslo 3.

4. předpoklad

U dotazníků zaslaných žákům v lednu 2024 bude u otázky č. 2 převládat odpověď „strach z ozbrojeného útoku“ ve škole.

Předpoklad ověří srovnání odpovědí z obou zaslaných dotazníků.

5. předpoklad

Předpokládám, že to, z čeho mají žáci strach, se odvíjí z aktuální situace ve společnosti.

Předpoklad ověří odpovědi na otázku číslo 2.

6. předpoklad

Žáci hodnotí osobní bezpečnostní plán pozitivně.

Předpoklad ověří odpovědi na otázku číslo 4.

Rozhovory

7. předpoklad

Vedení školy považuje bezpečnost na škole za prioritu pro zajištění bezpečného prostředí pro své žáky.

Předpoklad ověří rozhovor s ředitelkou školy, výchovnou poradkyní a školní metodičkou prevence.

8. předpoklad

Zaměstnanci zabývající se bezpečnostní problematikou hodnotí osobní bezpečnostní plán pozitivně.

Předpoklad ověřím ve všech třech rozhovorech.

9.předpoklad

Ve škole převažuje teoretická příprava nad praktickým nácvikem.

K ověření dojde v rozhovorech s ředitelkou školy a školní metodičkou prevence.

4.2.1 Výzkumná metoda – dotazník

Pro šetření mezi žáky a získání potřebných informací jsem použila kvantitativní výzkum, šetření metodou dotazníku. Gavora označuje dotazník za nejvhodnější metodu při získávání informací od velkého počtu respondentů.

Definice dotazníku od Gavory: *Jak již název nasvědčuje, slovo dotazník se spojuje s „dotazováním", s otázkami. Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Dotazník je nejfrekventovanější metoda získávání údajů. Tato frekventovanost je často daná (zdánlivě) lehkou konstrukcí dotazníku. Výsledkem někdy bývají dotazníky, které jsou sestavené nesprávně nevhodně se zadávají a někdy i nesprávně vyhodnocují.*

Dotazník je určený především na hromadné získávání údajů. Myslí se tím získávání údajů o velkém počtu odpovídajících. Přesto se dotazník považuje za ekonomický výzkumný nástroj. Můžeme jim získávat velké množství informací při malé investici času.

Osoba, která vyplňuje dotazník se nazývá respondent, jednotlivé prvky dotazníku se nazývají otázky. Otázky dotazníku se však někdy označují také jako položka. Položka je vhodnější označení tehdy když výrok nemá tázací ale oznamovací formu. Zadávání dotazníků se nazývá administrace.

Každý dobře zhotovený dotazník má jasně stanovený cíl. To je základní podmínka racionálně plánovaného výzkumu. Cíl musí být dostatečně konkrétní, dotazník totiž není nástroj, ve kterém jen zkoušíme možnosti odpovědí, není to kvíz, který vydáváme na televizních obrazovkách. Když cíl dotazníku není pro myšlený a jasný, odráží se to v celé koncepci dotazníku, v jeho obsahu, formě položek, struktuře a někdy i grafické podobě. To, že je dotazník ekonomický nástroj, by nemělo vést badatele k podceňování racionální a systematické práci na konstrukci dotazníku.

Dotazník má mít promyšlenou strukturu. Při přípravě dotazníku je potřebné základní otázku (problém) nejprve rozdělit do několika okruhů (podproblémů). Každý z nich se potom naplňuje položkami.

Jinými slovy to znamená že dotazník není možné zhotovovat, tak že výzkumník hned od samého začátku začne tvořit položky. Tímto způsobem se většinou nepodaří vytvořit vyvážený dotazník a dobré pokrytí problematiky položkami.

Dotazník se obvykle skládá ze 3 částí. ***Vstupní část*** *se skládá z hlavičky (název a adresa instituce, která zadává dotazník a (nebo) jmen autorů dotazníku. Vstupní část dále vysvětluje cíle dotazníku. Obvykle zdůrazňuje význam respondentových odpovědí při řešení dané problematiky. Tím motivuje respondenta k starostlivému vyplňování dotazníku a v případě zaslaného dotazníku i k jeho*

vrácení. Vstupní část obsahuje i pokyny, jak dotazník vyplňovat. K pokynům bývá někdy připojený ilustrativní příklad vyplnění.

***Druhá část** obsahuje vlastní otázky. Seřazení otázek nebývá vždy tematické, t.j. pořadí jednotlivých otázek neodpovídá logice. Toto pořadí se ruší z psychologických důvodů. Obvykle na prvních místech bývají otázky lehčí a přitažlivější. Je to proto, abychom respondenta neodradili. Uprostřed bývají otázky těší a méně zajímavé. Ke konci jsou umístěné otázky, které mají důvěrnější charakter. Nakonec bývají zařazené i faktografické otázky. Je to proto, že respondent může být na konci dotazníku unavený a faktografické otázky obvykle nebývají tak náročné jako jiné typy otázek.*

***Na konci dotazníku** bývá poděkování respondentovi za spolupráci.*[16]

4.2.2 Struktura vytvořených dotazníků

Struktura dotazníku odpovídá požadavkům uvedeným v odborné literatuře a tvoří ji tři části: vstupní část, vlastní otázky a poděkování. Dotazníkovému šetření by měl také předcházet stručný doprovodný dopis. Pro svůj výzkum jsem tento dopis nezvolila, a to z prostého důvodu, dotazník byl určen pro žáky střední školy a z vlastní zkušenosti vím, že čtení, ba i stručných textů se u současné mladé generace nesetkává s příliš velkou oblibou a nechtěla jsem je tím odradit od vyplňování dotazníku. Potřebné informace o dotazníku, jeho vyplnění a o důležitosti informací žákům poskytli vyučující, kteří dotazník předali k vyplnění. Respondentům byly předány informace o tom, pro koho dotazník vyplňují, k čemu budou získané výsledky sloužit, také to, že vyplněním mohou něco změnit, protože s výsledky bude seznámeno i vedení školy, které s výzkumem souhlasí, a hlavně velice důležitou informaci, že dotazníky jsou anonymní. Vyučující žákům tlumočili také mé poděkování za vyplnění dotazníků.

4.2.3 Kvantitativní výzkum – dotazník pro žáky

Dotazník, s názvem „Osobní bezpečnostní plán“, jsem chtěla žákům rozeslat přes webový školní informační systém Škola OnLine, ale bohužel jsem zjistila, že žáci tento portál nenavštěvují pravidelně, jak by měli, a někteří ho dokonce nenavštěvují vůbec. Bylo mi jasné, že návratnost dotazníku by byla v tomto případě téměř nulová, tak jsem požádala vyučující předmětu Výchova ke

[16] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0, str. 122-123, [citováno 2024-03-11].

zdraví, aby předali dotazníky žákům přímo v hodinách, tím jsem si zajistila 100% návratnost vyplněných dotazníků od všech žáků toho dne přítomných ve výuce.

Obsah otázek, které jsem si zvolila, odpovídal cílům, které jsem si stanovila. Vzhledem k cílové skupině respondentů mi bylo jasné, že otázek nesmí být příliš mnoho a neměly by být dlouhé. Znění otázek muselo být jasné a u odpovědí, pokud možno výběr z možností ANO nebo NE.

Vstupní část dotazníku obsahovala název a jméno autora, vysvětlení potřebnosti získaných informací a hlavně, co je cílem tohoto dotazníku. Dotazník obsahoval pouze čtyři otázky, což mi k tomu, co jsem potřebovala zjistit, stačilo. Na tři otázky bylo možné odpovědět výběrem z možností ANO nebo NE, u jedné otázky mohli respondenti vybrat z pěti možností, jednu nebo libovolný počet možností. Poslední položkou dotazníku bylo krátké poděkování za vyplnění dotazníku.

Dotazník měl tuto konečnou podobu:

OSOBNÍ BEZPEČNOSTNÍ PLÁN

Autor dotazníku: Alena Růžičková

Informace získané vyplněním dotazníku slouží pro napsání bakalářské práce zaměřené na bezpečnost na vaší škole a tvorbu Osobních bezpečnostních plánů.

Osobní bezpečnostní plán je dokument, který obsahuje opatření pro zajištění vlastní bezpečnosti a ochrany s cílem minimalizovat riziko útoků, násilí nebo jiných nebezpečných situací.

Otázka č.1

Cítíte se škole bezpečně?

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

Otázka č.2

Ve škole máte strach nebo obavy z:

(Odpovězte i v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli ANO. Zvolit můžete jednu i více odpovědí.)

- Otrava chemickou látkou
- Požár
- Ozbrojený útok
- Napadení spolužákem
- Šikana

Otázka č. 3

Víte, jak se v případě nebezpečí zachováte?

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

Otázka č.4

Myslíte, že by se Vám v případě nebezpečí hodil **„Osobní bezpečnostní plán“**.

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

4.2.3.1 Sběr a zpracování dat z dotazníkového šetření

Dotazník s názvem „Osobní bezpečnostní plán“ jsem prostřednictvím vyučujících předmětu Výchova ke zdraví nechala v listopadu 2023 a v lednu 2024 vyplnit od všech žáků přítomných ve škole, což se ukázalo výborné řešení distribuce dotazníků. Návratnost dotazníků byla stoprocentní. Před vyplňováním dotazníků byla žákům v krátkosti představena práce a její cíle, pro které tyto dotazníky slouží, byli seznámeni s tím, že vedení školy souhlasí s jejich oslovením k vyplnění dotazníku. Respondentům bylo rovněž sděleno, že vyplňování dotazníků je anonymní a výsledky šetření budou předány škole s případnými doporučeními z lepšímu zajištění bezpečného prostředí ve škole. Při vyplňování dotazníku nebyli žáci omezeni časem, vyučující jim poskytli tolik času, kolik potřebovali. Vzhledem k tomu, že dotazník obsahoval čtyři otázky, k vyplnění stačilo pouze několik minut a výuka předmětu VKZ nebyla nijak narušena.

V listopadu 2023 bylo respondentům předáno 318 dotazníků a v lednu 2024 jich bylo předáno 322 a všechny se vrátily vyplněné. To mi přišlo pro sběr informací skvělé.

Když jsem měla všechny dotazníky z obou šetření, přistoupila jsem jejich vyhodnocení. Získané informace jsem zadala do tabulek, které mi sloužily k vytvoření grafů. Nejdůležitější pro mne byla data z druhé a čtvrté otázky, z čeho mají žáci obavy a zda mají zájem o vytvoření Osobního bezpečnostního plánu.

4.2.4 Výzkumná metoda – polostrukturovaný rozhovor

V rámci praktické části jsem se dále rozhodla využít metodu z kvalitativního výzkumu, a to realizovat tři polostrukturované rozhovory. Tato metoda mi umožnila držet se předem připravených otázek, ale zároveň poskytla respondentům dostatek prostoru pro jejich vlastní výpověď. Pokud se mi téma hovoru zdálo zajímavé, pokládala jsem doplňující otázky, se kterými jsem předem nepočítala, ale díky kterým je výsledek bohatší. S žádostí o rozhovor jsem oslovila ředitelku školy, metodičku primární prevence a výchovnou poradkyni, všechny tři dámy s rozhovorem pro moji práci souhlasily. Otázkami, které byly položeny, jsem získala nejen další informace týkající se bezpečnostní problematiky na výzkumné střední škole, ale docílila jsem tím větší komplexnosti šetření. Vhodnost kombinování metody kvantitativního výzkumu s metodami kvalitativního výzkumu je doporučeno i v odborné literatuře. *„Stále častěji se tato kombinace metod chápe jako smíšený výzkum, při němž se uplatňuje tzv. triangulace, tj. výzkumná data se získávají z několika zdrojů či s různými metodami umožňujícími komplexnější objasnění zkoumaného objektu.“*[17]

4.2.5 Polostrukturované rozhovory

Polostrukturované rozhovory s ředitelkou střední školy, se školní metodičkou prevence rizikového chování a výchovnou poradkyní a školní metodičkou prevence měly za cíl obohatit teoretickou část, která je zaměřena na zajištění bezpečnosti ve škole.

V rozhovorech byly položeny otázky směrované k bezpečnému prostředí ve škole, jakým způsobem je bezpečné prostředí zajištěno a také na jejich názor ohledně OBP, které jsou cílem mé práce. Před rozhovorem jsem předala všem zpovídaným osobám připravené otázky k vyjádření souhlasu. V bakalářské práci jsou uvedeny pouze nejdůležitější výstupy z rozhovorů. Rozhovory byly realizovány v období 5. až 7. února 2024 v budově školy.

Rozhovor s ředitelkou Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské Karlovy Vary, p. o.

Rozhovor s paní ředitelkou byl realizován 7.února 2024, v čase 8.30 – 9:35 v ředitelně a s jejím souhlasem nahrán na záznamník. Ředitelce školy byly položeny tyto otázky:

Otázka 1: Myslíte si, že bezpečnost ve školách by měla patřit k prioritám škol?

Otázka 2: Bezpečnost na Vaší škole zajišťuje externí firma, která provádí školení, kontroluje stroje a zařízení, jste s firmou spokojena?

[17] PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 4., aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0872-3, str. 191-192, [citováno 2024-03-02].

Otázka 3: Všimla jsem si, že ve škole probíhají v hodinách tělesné výchovy probíhají kurzy sebeobrany, o co jde?

Otázka 4: Dále bych se chtěla zeptat, zda škola využívá možnost návštěvy záchranářského centra u KV arény?

Otázka 5: Vypadá to, že využíváte všechny možnosti, jak získat nejen povědomí o hrozících nebezpečích nejen ve škole, ale i to, jak se v nebezpečí ubránit?

Otázka 6: Ve škole máme školní poradenské pracoviště, jak jste s jeho činností spokojena?

Otázka 7: Chtěla byste ve škole do budoucna v oblasti podpory bezpečí něco změnit, např. vstup do budovy apod.?

Otázka 8: Jaký je Váš názor na Osobní bezpečnostní plán a jeho potřebnost?

Ing. Bc. Markéta Šlechtová, MPA, je ředitelkou Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské Karlovy Vary, p. o., od září 2010, celkem 13 let a 6 měsíců. V Plzni na Západočeské univerzitě na ekonomické fakultě vystudovala obor Veřejná ekonomika s titulem Bakalář, na téže univerzitě vystudovala obor Podniková ekonomika a management s titulem Inženýr, na Univerzitě Karlově v Praze na pedagogické fakultě vystudovala obor Učitelství matematiky a branné výchovy pro ZŠ a SŠ a na vysoké škole CEVRO vystudovala Master of Public Administration – MPA Personální management.

Rozhovor s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence rizikového chování

Rozhovor proběhl 5. února 2024 v místnosti výchovného poradenství v čase od 10:30 do 11:30 hod., stejně jako v předešlém případě byl se souhlasem nahrán na záznamník. Ve škole asi není nikdo více kompetentní na danou problematiku než tato osoba, proto jsem si ji vybrala k zodpovězení několika níže uvedených otázek.

Otázka 1: Vaše škola je jedinečná pestrostí vyučovaných oborů, v budově školy jsou chemické laboratoře, odborné učebny a dílny pro pracovní vyučování. Zajištění bezpečnosti žáků a personálu je jistě mnohem náročnější než na školách, kde probíhá pouze teoretická výuka. Jakým způsobem je zajištěna bezpečnost na vaší škole?

Otázka 2: Jaké kroky byly podniknuty k prevenci šikanování a kyberšikany mezi žáky vaší školy?

Otázka 3: Jak je organizován plán evakuace a cvičení na případ mimořádných událostí a jak je pravidelně aktualizován?

Otázka 4: Jaká opatření má škola k ochraně žáků a personálu při neoprávněným vstupem cizí osoby do budovy školy?

Otázka 5: Jaká jsou protipožární opatření a jak pravidelně jsou testována za účelem zajištění bezpečnosti naší školy?

Otázka 6: Jak je zajištěna bezpečnost na sportovních a jiných školních akcích mimo školní budovu?

Otázka 7: Jakým způsobem jsou učitelé a další personál školy školeni v oblasti první pomoci a jak jsou tato školení pravidelně aktualizována?

Otázka 8: Má vaše škola traumatologický plán?

Otázka 9: Jaké jsou hlavní prvky vašeho traumatologického plánu a jak jsou pravidelně aktualizovány v souladu s aktuálními hrozbami a potřebami školy?

Otázka 10: Probíhají ve škole cvičení a simulace nebezpečných situací, aby byla zajištěna efektivita a efektivnost vašeho traumatologického plánu?

Otázka 11: Jaký je Váš názor na Osobní bezpečnostní plán a jeho potřebnost?

Výchovná poradkyně v letech 2000-2004 studovala Pedagogickou fakultu v Plzni, obor učitelství pro 2. stupeň německý jazyk a dějepis. V období 2004-2008 působila v Plzni jako jazykový lektor a soukromý učitel anglického a německého jazyka. Souběžně se v tomto období, v letech 2005-2006 věnovala práci v nakladatelství Fraus jako odborný redaktor slovníků. Od roku 2009 učila na Soukromé obchodní akademii Podnikatel Karlovy Vary a od roku 2011 působila na soukromé veřejnoprávní střední škole TRIVIS Karlovy Vary, s.r.o.. Na Střední uměleckoprůmyslovou školu keramickou a sklářskou v Karlových Varech nastoupila v roce 2018 jako učitelka německého a anglického jazyka a dějepisu. Od roku 2019 na škole působí jako metodik prevence rizikového chování a od roku 2022 vykonává také funkci výchovné poradkyně. Je rovněž spoluautorkou německo-českého a česko-německého studijního slovníku.

Rozhovor se školní metodičkou prevence

Rozhovor se uskutečnil 8. února 2024 v kabinetu dotazované a se souhlasem byl nahrán na záznamník. Školní metodičce prevence jsem položila níže uvedené otázky.

Otázka 1: V tělocvičně probíhají nácviky sebeobrany. Co to je za aktivitu, kdo ji organizuje a financuje a jak se k tomu naše škola dostala?

Otázka 2: Kdo chodí do školy na tuto výuku – státní policie, městská policie nebo někdo jiný?

Otázka 3: Jak často navštěvujete se žáky Svět záchranářů u KV arény?

Otázka 4: Se žáky jezdíte na lyžařské a turistické kurzy, jsou v průběhu kurzů nějakým způsobem vzděláváni v oblasti bezpečnosti?

Otázka 5: Jaký je Váš názor na Osobní bezpečnostní plán a jeho potřebnost?

Pro několik doplňujících odpovědí jsem si zajela 22. února 2024 za školní metodičkou prevence na Boží Dar do horského penzionu Medard, kde probíhal povinný lyžařský kurz prvních ročníků. Tyto informace se týkaly pouze profesního života dotazované. Dotazovaná působí na SUPŠ keramické a sklářské v Karlových Varech od roku 2011, kde vykonává funkci školní metodičky prevence a také zde vyučuje Tělesnou výchovu, Společenskovědní ekonomický základ a Výchovu ke zdraví. Při práci na této škole vystudovala na Karlově univerzitě na fakultě psychologie dvouletý obor Školní metodik prevence. V letech 1985-1989 studovala v na Sportovním gymnáziu v Plzni obor Lehká atletika. Byla také členkou reprezentace České republiky v lehké atletice. Po ukončení gymnázia vystudovala na pedagogické fakultě v Plzni Občanskou nauku a Tělesnou výchovu v průběhu tohoto studia navštěvovala v Plzni Vyšší odbornou školu zdravotnickou, obor Sportovní masér a tejpování. Po ukončení studií na fakultě pracovala v karlovarském radiu Dragoun ve funkci reklamní manažerky. Od roku 1999 do roku 2011 byla zaměstnána na ZŠ Dukelských hrdinů v Karlových Varech, kde vyučovala Tělesnou výchovu a Občanskou nauku, je také trenérkou lehké atletiky 3. třídy a také dobrovolná sestra Červeného kříže.

5 Výsledky šetření, interpretace získaných dat

5.1 Analýza získaných dat

5.1.1 Dotazník pro žáky vyplněný v listopadu 2023 - výsledky, grafy, komentář

Dotazník k získání potřebných informací byl žákům předán v listopadu 2024. Byl předán k vyplnění v předmětu VKZ vyučujícími. Celkem bylo předáno k vyplnění 318 dotazníků a jejich návratnost byla stoprocentní.

Otázka č.1

Cítíte se škole bezpečně?

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

GRAF 1.ODPOVĚDI NA OTÁZKU ČÍSLO 1, ZDA SE ŽÁCI CÍTÍ VE ŠKOLE BEZPEČNĚ, PŘEDANÉHO K VYPLNĚNÍ V LISTOPADU 2023.

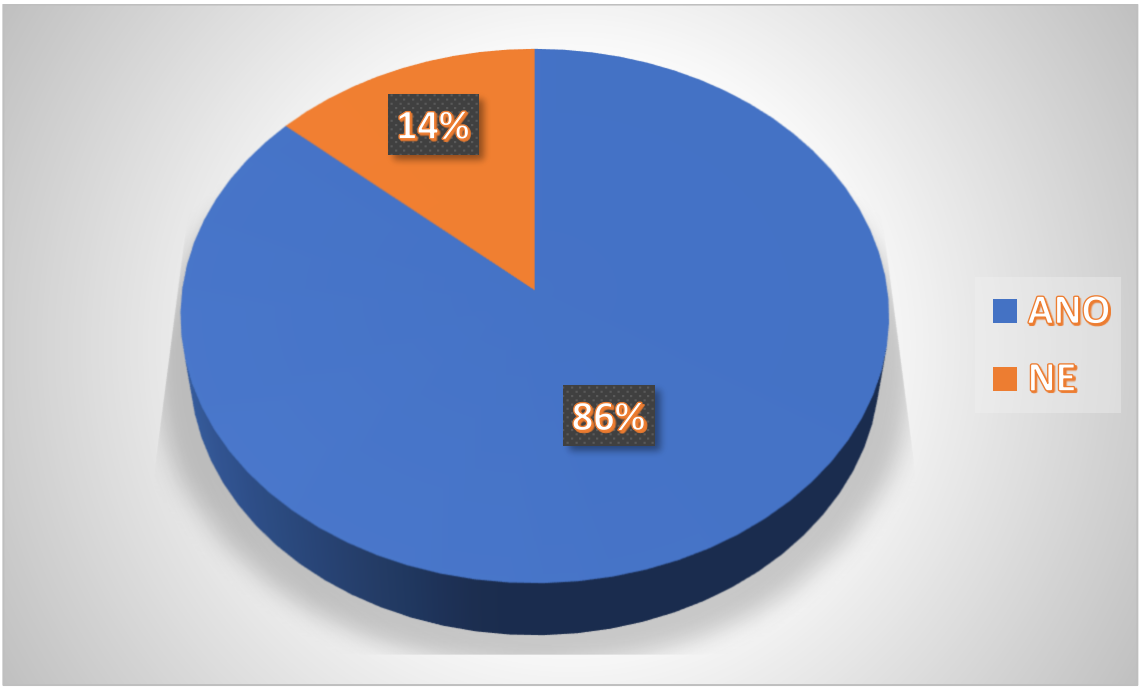

Zdroj: vlastní šetření

Ze získaných odpovědí vyplynulo, že z celkového počtu 318 dotazovaných se většina cítí ve škole v bezpečí. Odpověď NE uvedlo z celkového počtu 43 respondentů a odpověď ANO 275 dotazovaných.

Otázka č. 2

Ve škole máte strach nebo obavy z:

(Odpovězte i v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli ANO. Zvolit můžete i více odpovědí.)

- Otrava chemickou látkou
- Požár
- Ozbrojený útok
- Napadení spolužákem
- Šikana

TABULKA 1. VYHODNOCENÍ ODPOVĚDI NA OTÁZKU ČÍSLO 2, Z ČEHO MAJÍ ŽÁCI STRACH NEBO OBAVY, PŘEDANÉHO K VYPLNĚNÍ V LISTOPADU 2023.

Otrava chemickou látkou	75
Požár	88
Ozbrojený útok	59
Napadení spolužákem	48
Šikana	79

Zdroj: vlastní šetření

GRAF 2. GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ ODPOVĚDÍ ZÍSKANÝCH Z ODPOVĚDÍ NA OTÁZKU ČÍSLO 2, Z ČEHO MAJÍ ŽÁCI STRACH NEBO OBAVY, PŘEDANÉHO K VYPLNĚNÍ V LISTOPADU 2023.

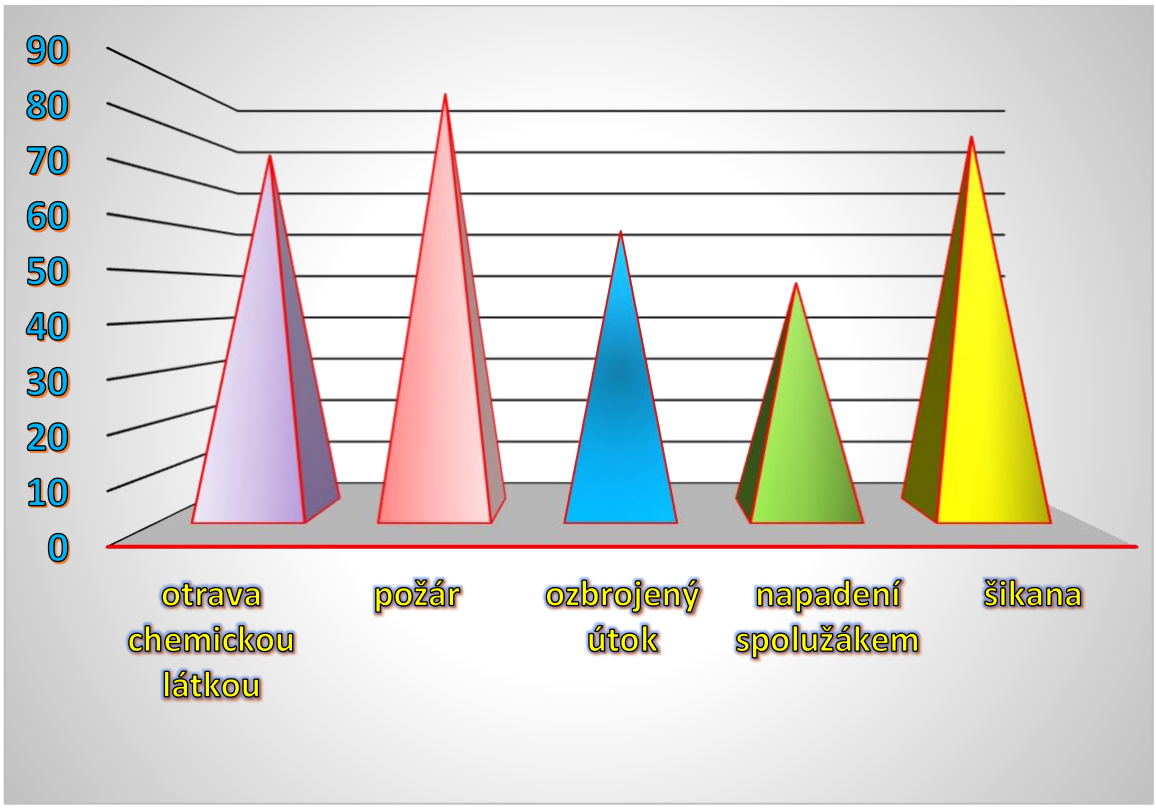

Zdroj: vlastní šetření

Z grafu č. 2 vyplývá, že největší strach nebo obavy mají žáci z požáru a nejmenší hrozbu vidí v napadení spolužákem.

Otázka č. 3

Víte, jak se v případě nebezpečí zachováte?

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

GRAF 3. ODPOVĚDI NA OTÁZKU ČÍSLO 3, ZDA ŽÁCI VÍ, JAK SE V NEBEZPEČÍ ZACHOVAJÍ, Z DOTAZNÍKU PŘEDANÉHO K VYPLNĚNÍ V LISTOPADU 2023.

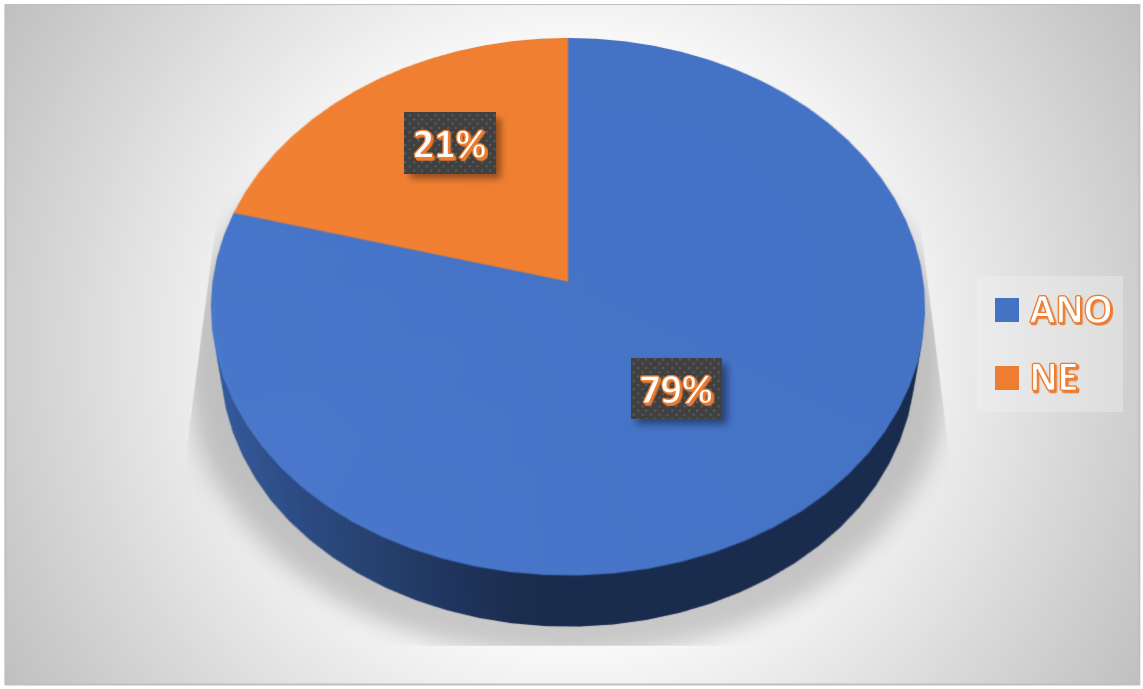

Zdroj: vlastní šetření

Podle odpovědí, ví, jak se zachovat v nebezpečí, 252 z dotazovaných žáků a NE odpovědělo 66 žáků.

Otázka č. 4

Myslíte, že by se Vám v případě nebezpečí hodil **„Osobní bezpečnostní plán“**?

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

GRAF 4. ODPOVĚDI NA OTÁZKU ČÍSLO 4, JAK ŽÁCI HODNOTÍ POTŘEBNOST OSOBNÍHO BEZPEČNOSTNÍHO PLÁNU, ZÍSKANÉ V LISTOPADU 2023.

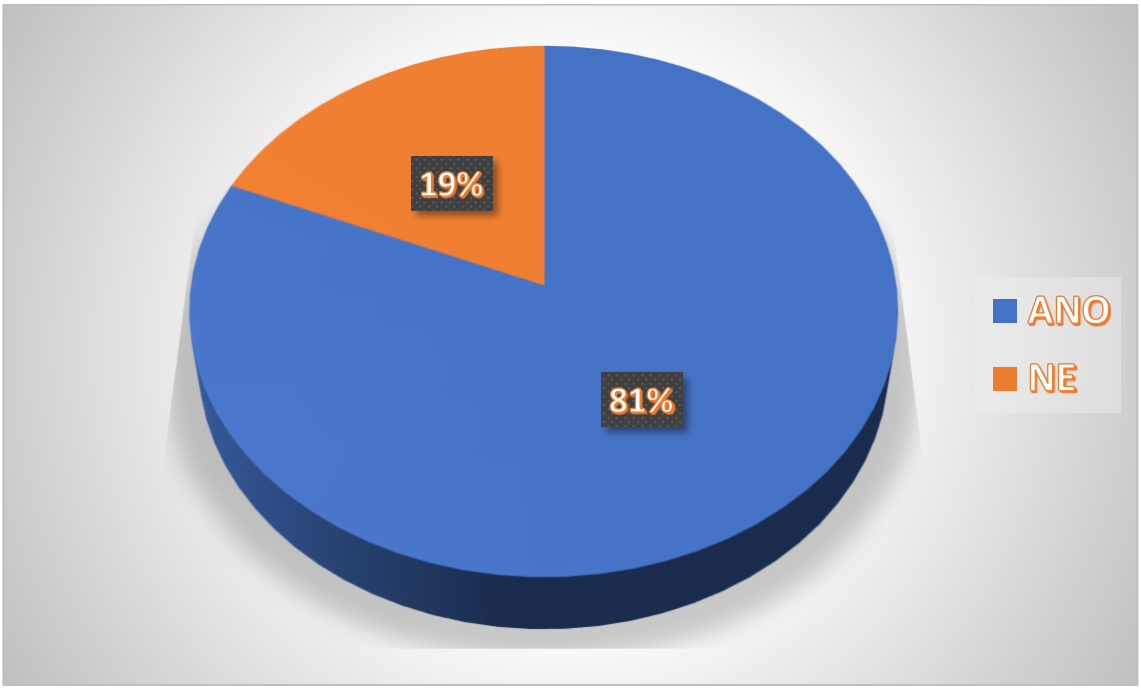

Zdroj: vlastní šetření

Osobní bezpečnostní plán pro případ nebezpečí by si vytvořilo 259 dotazovaných, 59 respondentů o plán nemá zájem.

5.1.2 Dotazník pro žáky vyplněný v lednu 2024 - výsledky, grafy, komentář

V lednu 2024 jsem stejný dotazník opět ve spolupráci se svými kolegyněmi, předala žákům k vyplnění znovu. Opět byl předán v předmětu VKZ v počtu 322 se stoprocentní návratností.

Otázka č. 1

Cítíte se škole bezpečně?

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

GRAF 5. ODPOVĚDI NA OTÁZKU ČÍSLO 1, ZDA SE ŽÁCI CÍTÍ VE ŠKOLE BEZPEČNĚ, PŘEDANÉHO K VYPLNĚNÍ V LEDNU 2024.

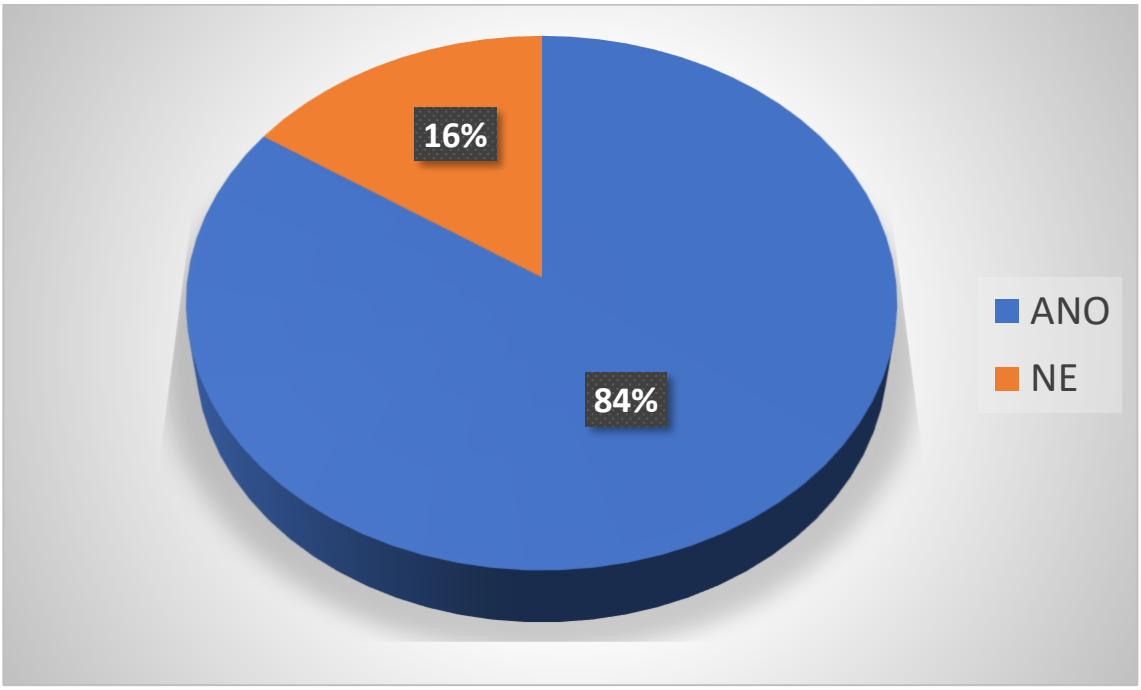

Zdroj: vlastní šetření

V lednovém šetření bylo předáno 322 dotazníků. Odpověď ANO uvedlo 272 a odpověď NE 50 dotazovaných.

Otázka č. 2

Ve škole máte strach nebo obavy z:

(Odpovězte i v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli ANO. Zvolit můžete i více odpovědí.)

- Otrava chemickou látkou
- Požár
- Ozbrojený útok
- Napadení spolužákem
- Šikana

TABULKA 2. VYHODNOCENÍ ODPOVĚDI NA OTÁZKU ČÍSLO 2, Z ČEHO MAJÍ ŽÁCI STRACH NEBO OBAVY, PŘEDANÉHO K VYPLNĚNÍ V LEDNU 2024.

Otrava chemickou látkou	71
Požár	103
Ozbrojený útok	251
Napadení spolužákem	72
Šikana	63

Zdroj: vlastní šetření

GRAF 6. GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ ODPOVĚDÍ ZÍSKANÝCH Z ODPOVĚDÍ NA OTÁZKU ČÍSLO 2, Z ČEHO MAJÍ ŽÁCI STRACH NEBO OBAVY, PŘEDANÉHO K VYPLNĚNÍ V LEDNU 2024.

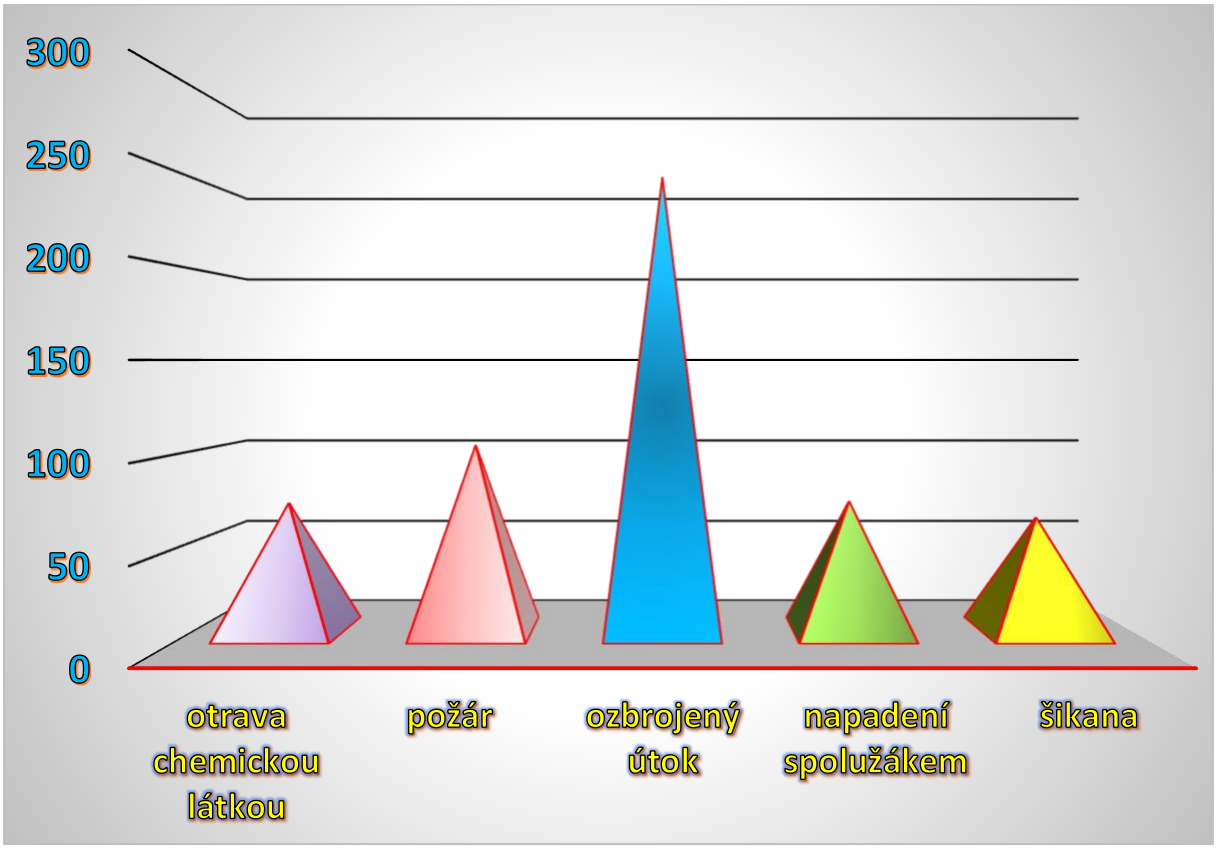

Zdroj: vlastní šetření

Z grafu vyplývá, že největší hrozbu žáci vidí v ozbrojeném úzkou a nejméně se obávají šikany.

Otázka č. 3

Víte, jak se v případě nebezpečí zachováte?

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

GRAF 7. ODPOVĚDI NA OTÁZKU ČÍSLO 3, ZDA ŽÁCI VÍ, JAK SE V NEBEZPEČÍ ZACHOVAJÍ, Z DOTAZNÍKU PŘEDANÉHO K VYPLNĚNÍ V LEDNU 2024.

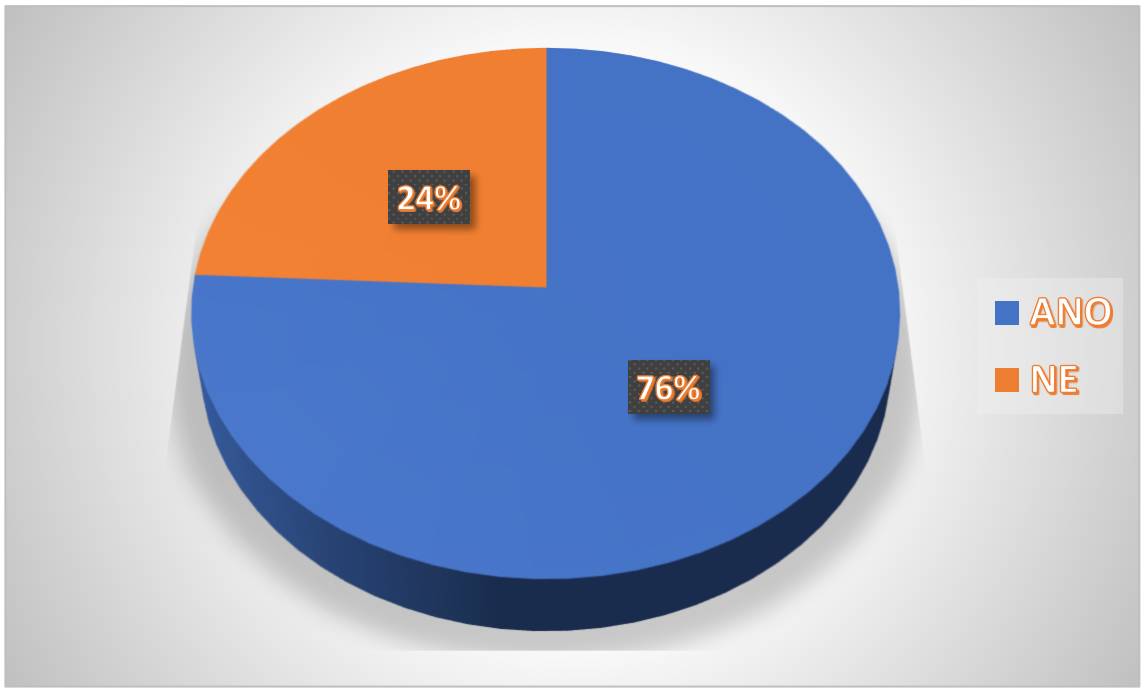

Zdroj: vlastní šetření

Podle odpovědí, ví, jak se zachovat v nebezpečí, 244 z dotazovaných žáků a NE odpovědělo 78 žáků.

Otázka č. 3

Myslíte, že by se Vám v případě nebezpečí hodil **„Osobní bezpečnostní plán“**.

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

GRAF 8. ODPOVĚDI NA OTÁZKU ČÍSLO 4, JAK ŽÁCI HODNOTÍ POTŘEBNOST OSOBNÍHO BEZPEČNOSTNÍHO PLÁNU, ZÍSKANÉ V LEDNU 2024.

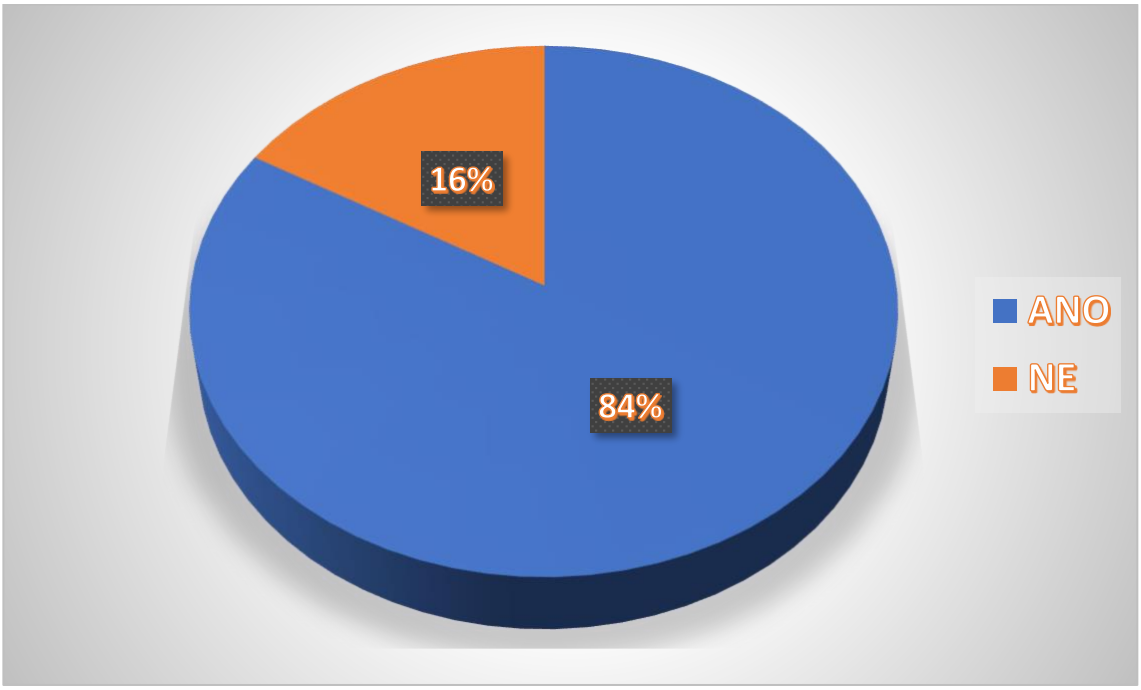

Zdroj: vlastní šetření

Osobní bezpečnostní plán pro případ nebezpečí by si vytvořilo 269 dotazovaných, 53 respondentů o plán nemá zájem.

5.1.3 Polostrukturovaný rozhovor s ředitelkou Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské Karlovy Vary, p. o. - otázky a odpovědi

Rozhovorem s ředitelkou školy byly ověřovány tři výzkumné předpoklady. Předpoklad číslo 7.: Vedení školy považuje bezpečnost na škole za prioritu pro zajištění bezpečného prostředí pro své žáky, předpoklad číslo 8.: Zaměstnanci zabývající se bezpečnostní problematikou hodnotí osobní bezpečnostní plán pozitivně, a předpoklad číslo 9.: Ve škole převažuje teoretická příprava nad praktickým nácvikem.

Otázka 1: Myslíte si, že bezpečnost ve školách by měla patřit k prioritám škol?

Jednoznačně ano. Ale samozřejmě by o to měl mít také velký zájem zřizovatel školy. Ten by v tom měl hrát určitě velkou roli, protože je to v uvozovkách jeho škola, jeho majetek, který on zřizuje. Takže by to určitě nemělo být jenom na ředitelích škol, ale měl by se v tom angažovat hlavně zřizovatel škol, v našem případě Karlovarský kraj.

Otázka 2: Bezpečnost na Vaší škole zajišťuje externí firma, která provádí školení, kontroluje stroje a zařízení, jste s firmou spokojena?

*Ano, určitě. Máme navázanou dlouholetou spolupráci s firmou **Poradenství prevence rizik a koordinátor BOZP**. Tato spolupráce byla na vázána ještě dříve, než jsem se stala ředitelkou na této škole. Pan Vopat je velmi operativní a pečlivý, jde tvrdě po svém a nic nepromine. Řekla bych, že je to člověk na svém místě.*

Otázka 3: Všimla jsem si, že ve škole probíhají v hodinách tělesné výchovy probíhají kurzy sebeobrany, o co jde?

Ano, to jste si všimla správně, jedná se o kurzy sebeobrany. Jedná se o projekt, který financuje zřizovatel, my ho nefinancujeme, ale máme možnost se do něho přihlásit. O projekt jsme si žádali již po několikáté. S projektem jsou učitelé tělesné výchovy velmi spokojeni, takže u nás už běží několikátý rok.

Otázka 4: Dále bych se chtěla zeptat, zda škola využívá možnost návštěvy záchranářského centra u KV arény?

Ano, tuto možnost škola využívá. Jedná se o SVĚT ZÁCHRANÁŘŮ, který provozuje Asociace Záchranný kruh. Toto centrum navštěvují žáci pravidelně, ale bližší informace vám poskytne paní Mgr. Andrea Krejčová, která ví přesně, jak pravidelně žáci centrum navštěvují a na co je zaměřené.

Otázka 5: Vypadá to, že využíváte všechny možnosti, jak získat nejen povědomí o hrozících nebezpečích nejen ve škole, ale to, jak se v nebezpečí ubránit?

No tak snažíme se, byť samozřejmě ten prostor tam není. Chybí nám jeden předmět, ve kterém by se toto všechno odehrávalo. Veškeré tyto aktivity zajišťujeme externími subjekty, někam se s žáky dochází nebo naopak. Mohu říci, že se snažíme, jak je to jen možné. Ale konkrétně jeden předmět přímo nastavený na to nemáme. Za mě tedy bohužel a myslím si že, po událostech, které v současné době nastaly, snad dojde k tomu, že by to bylo dáno do rámcových vzdělávacích programů jako samostatná oblast vzdělávání. Já osobně si myslím, že bezpečnost, chování za mimořádných situací a první pomoc, by měly být samostatná oblast vzdělávání, protože se ukazuje, že je to opravdu velmi důležité. Takže tady já vidím velký, velký prostor pro to, změnit trošku vzdělávání a pro to zakomponovat to jako povinnou součást, protože se ukazuje, že to je potřeba.

Otázka 6: Ve škole máme školní poradenské pracoviště, jak jste s jeho činností spokojena?

S tímto školním poradenským pracovištěm jsem určitě velice spokojena. My ho máme ve škole trochu širší, protože máme již sedmým rokem školní psycholožku, což také není úplný standard. Za to jsem velmi ráda, protože školní psycholog je opravdu velmi důležitou součástí našeho vzdělávacího procesu. Kromě paní psycholožky mám již několik let dvě primární preventistky, kariérovou poradkyni

a výchovnou poradkyni. Lidí, kteří se zabývají těmito oblastmi, máme opravdu hodně a s jejich prací jsem opravdu velmi spokojená. Myslím, že všechny odvádí skvělou práci, jsou angažované, zajímají se o věc, mají v sobě zakódováno, že chtějí pomáhat a nedělají to prostě jen formálně, ale dělají to lidsky a profesionálně, takže já jsem s nimi spokojena.

Otázka 7: Chtěla byste ve škole do budoucna v oblasti podpory bezpečí něco změnit, např. vstup do budovy apod.?

Určitě ano. Po tom, co se v prosinci stalo na Filozofické fakultě v Praze, tak v současné době probíhá výměna zámků ve všech kmenových učebnách tak, aby byly jednotné. Každý učitel bude mít svůj „univerzální" klíč od kmenové učebny. Odborné učebny máme zabezpečené, tam není problém tyto učebny zamknout a na dveřích zvenku je koule, ale u kmenových učeben to není. My, jako škola, máme v současné době trošku problém, protože jsme škola před velikánskou rekonstrukcí, takže nějaká velká technická opatření, která by tomu také mohla pomoci, nejsou realizovatelná. V rámci možností, které jsou, tak něco určitě dělat budeme, ale asi nemůže v tuto chvíli čekat od zřizovatele, že to budou nějaké velké věci za spoustu peněz, což je logické.

Otázka 8: Jaký je Váš názor na Osobní bezpečnostní plán a jeho potřebnost?

Osobní bezpečnostní plán je určitě dobrá věc, řekla bych ale, že spíše u menších dětí. Tam si myslím, že takový plán určitě smysl mít bude. Dejme tomu, že by mohl mít smysl i pro základkové děti nebo pro děti, které jsou nějakým způsobem hendikepované např. intelektově, tak tam asi i u těch starších dětí. Myslím si, že když na střední škole žáci projdou nějakým cíleným školením a jsou určitými pravidly a chováním v krizových situacích průběžně seznamováni, tak tam to potřebné nevidím. Tito mladí lidé jsou již skoro dospělí, nebo úplně dospělí, tak budou vědět, jak se mají v dané chvíli zachovat.

5.1.4 Polostrukturovaný rozhovor s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence rizikového chování - otázky a odpovědi

Rozhovorem s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence rizikového chování byly ověřovány tři výzkumné předpoklady. Předpoklad číslo7.: Vedení školy považuje bezpečnost na škole za prioritu pro zajištění bezpečného prostředí pro své žáky, předpoklad číslo 8.: Zaměstnanci zabývající se bezpečnostní problematikou hodnotí osobní bezpečnostní plán pozitivně, a předpoklad číslo 9.: Ve škole převažuje teoretická příprava nad praktickým nácvikem.

Otázka 1: Vaše škola jedinečná pestrostí vyučovaných oborů, v budově školy jsou chemické laboratoře, odborné učebny a dílny pro pracovní vyučování. Zajištění bezpečnosti žáků a personálu je

jistě mnohem náročnější než na školách, kde probíhá pouze teoretická výuka. Jakým způsobem je zajištěna bezpečnost na vaší škole?

Všichni pracovníci jsou každý rok seznámeni s BOZP, školení provádí zástupce firmy ***Poradenství prevence rizik a koordinátor BOZP,*** *což je externí firma, která pro nás toto zajišťuje již několik let. Současně žáci 1. ročníků absolvují s panem Vopatem v tělocvičně školy školení BOZP, zbývající ročníky jsou v rámci třídnických hodin poučeni v souladu se Školním řádem o bezpečnosti s velkým důrazem na bod týkající se cizích osob v objektu. Co se týká odborných učeben, jsou žáci seznámeni s pravidly bezpečného chování v učebně vyučujícím.*

Otázka 2: Jaké kroky byly podniknuty k prevenci šikanování a kyberšikany mezi žáky vaší školy?

Šikanu a kyberšikanu u nás ve škole nemáme. Jinak v tomto případě postupujeme podle Metodického pokynu č.j. 28 275/2000-22 k šikanování v rámci prevence rizikového chování. Uloženo v Teams/učitelé/špp/soubory/prevence rizikového chování/ Co dělat, když… Žáci se každoročně účastní školení, které vede Policie ČR, dále probíhá i osvěta v hodinách informačních technologií na téma kyberšikana.

Otázka 3: Jak je organizován plán evakuace a cvičení na případ mimořádných událostí a jak je pravidelně aktualizován?

Vlastní evakuace se řídí pokyny Krizového plánu školy a Požárního evakuačního plánu, popřípadě dle jiné interní a zveřejněné informace. Evakuované osoby se shromažďují na místě určeném v požárním evakuačním plánu v našem případě se jedná o prostranství v parku před kostelem. Na tomto místě se třídy seřadí za sebou za učitele, který je přivedl.

Vzhledem k tomu, že jsme školským zařízením, je prvotním úkolem zajistit bezpečnost žáků, popřípadě osob se sníženou schopností pohybu nebo orientace. Z tohoto důvodu není ze strany zaměstnanců prováděn žádný úkon směřujících k záchranným pracím. Vše směřuje k evakuaci a zajištění bezpečnosti svěřených osob. Vlastní organizaci záchranných prací organizačně zajišťuje ředitel školy, který spolupracuje s jednotkami IZS, dále členové požární hlídky, kterou tvoří zaměstnanci školy.

Otázka 4: Jaká opatření má škola k ochraně žáků a personálu při neoprávněným vstupem cizí osoby do budovy školy?

Co dělat při neoprávněném vstupu cizí osoby je popsáno v Krizovém plánu. Ke vstupu do budovy je využíván pouze hlavní vchod. Neoprávněnému vniknutí do objektu školy je předcházeno kontrolou každé cizí osoby provozním zaměstnancem sekretariátu nebo při konání dozoru prostřednictvím

pedagogického pracovníka. Provozní zaměstnanec sekretariátu identifikuje cizí osobu pomocí bezpečnostní kamery a vyžaduje po ní informace o důvodu návštěvy.

Dohled na hlavní vchod je pod dohledem bezpečnostních kamer, které jsou sledovány v sekretariátu. U hlavního vchodu je ráno, během přestávek před zahájením výuky a o svačinové přestávce dozor, který vykoná pedagogický pracovník. Veškeré ostatní vstupy do budovy jsou zamčené a klíče mají pouze zaměstnanci, kteří potřebují k výkonu svých pracovních povinností, např. vstup na školní dvůr, kde je umístěna keramická pec. Zaměstnanci školy mají zakázáno vpouštět do objektu společně s nimi jakoukoli cizí osobu. Tuto osobu musí zastavit, zjistit důvod její návštěvy a informovat nadřízenou osobu.

Otázka 5: Jaké jsou protipožární opatření a jak pravidelně jsou testována za účelem zajištění bezpečnosti naší školy?

Máme Krizový plán, ve kterém je popsáno, co a komu hlásit. V rámci protipožárních opatření je zajištěno, že se dveře otvírají ven u učeben, dále máme hasicí přístroje dle předpisů na chodbách. Ve škole působí pětičlenná požární hlídka, která každé září s panem Vopatem absolvuje školení.

Otázka 6: Jak je zajištěna bezpečnost na sportovních a jiných školních akcích mimo školní budovu?

Bezpečnost na sportovních a jiných školních akcích mimo školní budovu si zajišťuje každý učitel, který akci pořádá. Před akcí seznámí žáky s BOZP, týká se turistického kurzu, lyžařského výcviku, exkurzí, výstav, návštěv kina nebo divadla apod.

Otázka 7: Jakým způsobem jsou učitelé a další personál školy školeni v oblasti první pomoci a jak jsou tato školení pravidelně aktualizována?

Zdravotník školy se pravidelně každý školní rok v červnu účastní kurzu první pomoci, který organizuje Červený kříž. Pedagogičtí pracovníci byli naposledy školeni před 2 lety, jinak školení probíhá v pravidelných intervalech každé 3 roky. Tento školní rok bude realizováno v přípravném týdnu v srpnu 2024.

Otázka 8: Má vaše škola traumatologický plán?

Traumatologický plán máme, je umístěn v sekretariátu školy a pravidelně aktualizován.

Otázka 9: Jaké jsou hlavní prvky vašeho traumatologického plánu a jak jsou pravidelně aktualizovány v souladu s aktuálními hrozbami a potřebami školy?

Školní traumatologický plán je zaměřen zejména na krizové situace v případě zranění v budově školy nebo mimo školní budovu, obsahuje prvky první pomoci, zastavení krvácení, jak postupovat

při dopravní nehodě, popálení, poleptání, zásah elektrickým proudem atd. Minulý rok absolvovali rovněž žáci program nabídky Záchranného kruhu s názvem Mimořádné události. Akce se zúčastnili žáci 2.ročníků. Na začátku každého školního roku jsou znovu pracovníci naší školy seznámeni s tímto plánem.

Otázka 10: Probíhají ve škole cvičení a simulace nebezpečných situací, aby byla zajištěna efektivita a efektivnost vašeho traumatologického plánu?

Zatím neproběhl žádný nácvik na krizovou situaci ve školní budově. Ovšem tato akce je plánovaná v rámci aktuálního dění na duben 2024. Také máme v tomto pololetí naplánovanou realizaci požárního poplachu ve spolupráci s HZS a za přítomnosti bezpečnostního technika.

Otázka 11: Jaký je Váš názor na Osobní bezpečnostní plán a jeho potřebnost?

Osobně si myslím, že to není špatná věc. V určité nebezpečné situaci pomůže zachovat chladnou hlavu a postupovat rozvážně. Je to hodně podobné našemu školnímu traumatickému plánu, kde je uvedeno, jak v případě ohrožení postupovat, ale tento plán nemáme bohužel neustále u sebe. U osobního plánu je skvělé, že ho má každý u sebe a že ho vytvořený tzv. na míru.

5.1.5 Polostrukturovaný rozhovor s metodičkou primární prevence - otázky a odpovědi

Rozhovorem s metodičkou primární prevence byly ověřovány stejně jako v předchozích rozhovorech tři výzkumné předpoklady. Předpoklad číslo 7.: Vedení školy považuje bezpečnost na škole za prioritu pro zajištění bezpečného prostředí pro své žáky, předpoklad číslo 8.: Zaměstnanci zabývající se bezpečnostní problematikou hodnotí osobní bezpečnostní plán pozitivně, a předpoklad číslo 9.: Ve škole převažuje teoretická příprava nad praktickým nácvikem.

Otázka 1: V tělocvičně probíhají nácviky sebeobrany. Co to je za aktivitu, kdo ji organizuje, financuje a jak s e k tomu naše škola dostala?

Tuto aktivitu organizuje krajský úřad Karlovarského kraje v rámci projektu „Nenech se – sebeobrana v praxi". V projektu je část vyhrazená teorii, kde se žáci učí kam mají volat v případě, že je někdo napadne, učí se, kde jsou ve městech umístěny kamery, aby věděli, kam mají běžet, když je někdo napadne. Druhá část projektu je praktická, kde se žáci učí vlastní sebeobranu v praxi.

Otázka 2: Kdo chodí do školy na tuto výuku – státní policie, městská policie nebo někdo jiný?

Na to je vždy vypsaný konkurz a Karlovarský krajský úřad si vybírá tu danou skupinu, která bude kurzy vyučovat. U nás ve škole jsou to již třetím rokem členové Klubu karate, který byl krajem vybraný.

V tomto projektu jsou druhé ročníky časově dotování deseti hodinami a první ročníky dvaceti hodinami, aby to dalo celkem sto hodin, což je počet hodin vyhrazený na každou školu ročně. Výuka probíhá v hodinách tělesné výchovy a lektoři, muži i ženy, se výuce střídají. Po ukončení projektu následuje zhodnocení a kontrola z Krajského úřadu, zda hodiny byly opravdu odučeny, protože oni dávají na projekt potřebné finanční prostředky.

Otázka 3: Jak často navštěvujete se žáky Svět záchranářů u KV arény?

Jedná se Svět záchranářů, kde jsou vypsané různé akce, nejhezčí je „Den s linkou 155“, ten bude 15.5.2024, kde žáci chodí po jednotlivých stanovištích a učí se sebeobranu. Centrum navštěvuje v rámci výuky, hlavně v hodinách VKZ (Výchova ke zdraví), což se hodí, takže tam mají první pomoc, dopraví orientaci pod vlivem drog, kde žáci jezdí v takové formulce a mají brýle, které simulují stav při požití marihuany nebo při požití alkoholu. Do školy chodí páni policisté v rámci projektu „Domácí násilí“ to mají v prvním ročníku. Dále má školní psycholožka, následně na to společně se mnou projekt „Zuřivec“, což je z norských fondů udělaný film o domácím násilí, který pak se žáky rozebíráme. Ve druhém ročníky se žáci zapojují do projektu „šikana a násilí z hlediska různých národností“, v rámci kterého se promítal film „Džháb“, který opět následně rozebírali. Ve třetím ročníku se žáci účastní projektu „Neukázněný řidič“, jak se učit řídit. V tom mají projekt od Dekry „Nehodou to začíná“, takže všechno je propojené.

Otázka 4: Se žáky jezdíte na lyžařské a turistické kurzy, jsou v průběhu kurzů nějakým způsobem vzděláváni v oblasti bezpečnosti?

Určitě ano, v prvním ročníku jezdíme na lyžařský výcvik, tak tam máme z hlediska bezpečnosti „10 pravidel FIZ“ o tom, jak se chovat bezpečně na horách. Žáci se tam také zúčastňují přednášky první pomoci a přednášky Horské služby, to máme pravidelně. Ve třetím ročníku je v rámci turistického kurzu také střelba a tam se žáci učí, jak bezpečně manipulovat se zbraní. Učí se, jak se bezpečně pohybovat na horách a v přírodě, jak používat kompas a jak se orientovat v terénu.

Otázka 5: Jaký je Váš názor na Osobní bezpečnostní plán a jeho potřebnost?

Myslím si, že OBP je velmi potřebný, zejména v dnešní době, kdy se lidé mohou setkat s různými riziky ve svém každodenním životě. Nemusí být užitečný pouze pro děti nebo mladé lidi, ale mohl by být dobrým pomocníkem pro rodiny, které chtějí chránit své děti, nebo pro seniory, kteří jsou nebezpečných situacích více zranitelní. Plán by měl být určitě pečlivě vypracován podle potřeb jedince nebo skupiny osob. Za sebe mohu říci, že určitě skvělá věc.

5.2 Interpretace získaných dat

Dotazníkové šetření

Do dotazníkového šetření se zapojili všichni žáci střední školy, kteří byli v den šetření přítomni ve výuce. Žáci, kteří z nějakého důvodu byli nepřítomni dotazník dodatečně nevyplňovali, což je důvodem, proč byl rozdíl v počtu odevzdaných dotazníků při prvním a druhém vyplňování. Naštěstí početní rozdíl nebyl tak markantní, pouze čtyři dotazníky, a neovlivnilo to výsledky šetření. S vyplňováním dotazníku všichni žáci souhlasili a bez problémů ho vyplnili. Vzhledem k tomu, že se nejednalo o rozsáhlý dotazník, nebylo jeho vyplnění to pro žáky příliš zatěžující. Dotazníky byly předány v hodinách VKZ a vyučující všem před vyplňováním poskytli potřebné informace.

Všechny čtyři otázky byly zaměřeny na bezpečnost ve výzkumné škole v Karlovarském kraji. Snažila jsem se, aby dotazník byl srozumitelný a na vyplnění jednoduchý. U třech otázek si žáci volili mezi možnostmi ANO a NE a u jedné vybírali z pěti možností, volbou jedné nebo více možností. Dotazník byl předán žákům dvakrát, poprvé v listopadu 2023 a podruhé v lednu 2024, po ozbrojeném útoku na Filozofické fakultě v Praze. V obou případech se jednalo o stejný dotazník.

Při prvním šetření v listopadu 2023 v první otázce žáci odpovídali na otázku, zda se ve škole, kterou navštěvují, cítí bezpečně. Většina si vybrala odpověď ANO. Tuto odpověď si zvolila většina dotazovaných i při druhém vyplňování dotazníku v lednu 2024, což v hodnotím pozitivně v obou případech.

U druhé otázky si žáci měli vybrat z pěti hrozeb tu, kterou se cítí nejvíce ohroženi, a to i v případě, že na první otázku odpověděli ano. V tomto případě se již odpovědi markantně odlišovali. Na výběr měli otravu chemickou látkou, požár, ozbrojený útok, napadení spolužákem a šikanu. V listopadovém šetření se žáci cítili nejvíce ohroženi požárem ve školní budově narozdíl od šetření v lednu, kdy na prvním místě převládala odpověď strachu z ozbrojeného útočníka. V listopadu si tuto možnost vybralo 59 žáků, v lednu jich bylo 251.

Cílem třetí otázky bylo zjistit, zda žáci v případě nebezpečí ví, jak se zachovat. Většina si v obou případech vyplňování dotazníku zvolila odpověď ANO. Toto zjištění mě poněkud překvapilo, očekávala jsem spíše druhou variantu odpovědi.

Poslední, čtvrtou otázkou jsem zjišťovala, zda mají žáci pro případ ohrožení života nebo v případě nebezpečí zájem o vlastní Osobní bezpečnostní plán. V tomto případě jsem očekávala téměř nulový zájem o vlastnictví takového plánu a výsledkem jsem byla příjemně překvapena. V obou případech si možnost ANO vybrala většina dotazovaných žáků.

Polostrukturované rozhovory

Rozhovory s ředitelkou školy, výchovnou poradkyní a školní metodičkou prevence jsem potřebovala zjistit, jak vnímají bezpečnostní problematiku na škole, kde působí a jaký je jejich názor na Osobní bezpečnostní plán.

Ze všech tří rozhovorů vyplynulo, že bezpečnost ve škole není dotazovaným lhostejná a snaží se pro její zajištění v mezích možností dělat maximum. Nejedná pouze o technické zabezpečení, ale škola pořádá pro své žáky poměrně velké množství různých akcí, kde se učí praktickým činnostem pro případ ohrožení.

V názoru na potřebnost osobního bezpečnostního plánu již nebyly odpovědi tak jednoznačné. Na rozdíl od odpovědi ředitelky školy, která si myslí, že OBP je vhodný spíše pro děti základních škol nebo osob s psychickou poruchou, výchovná poradkyně a metodička prevence mají jiný názor. Potřebnost OBP vidí nejen u mladších dětí, tak i u dětí starších a klidně i u dospělých lidí, kteří mají potřebu ochránit svou rodinu.

5.3 Shrnutí a vyhodnocení výzkumných předpokladů

Zpětná vazba k naplnění předpokladů (viz podkapitola 4.2, Výzkumné předpoklady) je založena na odpovědích v dotazníkovém šetření a na polostrukturovaných rozhovorech, které jsou výše analyzovány (viz podkapitola 5.1, Analýza získaných dat) a interpretovány (viz podkapitola 5.2, Interpretace získaných dat).

1. předpoklad:

Žáci Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské v Karlových Varech se ve školním prostředí cítí bezpečně.

Tento předpoklad byl ověřen otázkou číslo 1. Výsledky obou dotazníkových šetření předpoklad potvrdily. Většina žáků se ve prostředí Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské v Karlových Varech cítí bezpečně.

2. předpoklad

O Osobní bezpečnostní plán v případě nebezpečí bude mít zájem menší počet dotazovaných žáků.

Tento předpoklad byl ověřen otázkou číslo 4. Výsledky obou dotazníkových šetření předpoklad vyvrátily. O vlastní OBP pro případ ohrožení nebo nebezpečí má zájem více než 80 % dotazovaných žáků.

3. předpoklad:

Jak se v různých nebezpečných situacích správně zachovat neví ani třetina dotazovaných žáků.

Tento předpoklad byl ověřen otázkou číslo 3. Výsledky z dotazníkových šetření tento předpoklad nepotvrdily. Většina respondentů si zvolila odpověď ANO, v celkovém počtu to tvořilo více než 70 %.

4. předpoklad

U dotazníků zaslaných žákům v lednu 2024 bude u otázky č. 2 převládat odpověď „strach z ozbrojeného útoku“ ve škole.

Tento předpoklad byl ověřen otázkou číslo 2. Srovnáním výsledků z obou dotazníkových šetření byl tento předpoklad potvrzen. Z lednových dotazníků vyplynulo, že z ozbrojeného útoku má strach 251 z 322 dotazovaných žáků, na rozdíl od dotazníků vyplněných v listopadu, kdy si tuto možnost vybralo pouze 59 z 318 dotazovaných žáků.

5. předpoklad

Předpokládám, že to, z čeho mají žáci strach, se odvíjí z aktuální situace ve společnosti.

Tento předpoklad byl ověřen otázkou číslo 2. Výsledky obou dotazníkových šetření předpoklad potvrdily. Z odpovědí na otázku číslo dva opravdu vyplývá, že aktuální situace ve společnosti respondenty silně ovlivnila a navýšila jejich strach z vniknutí ozbrojeného útočníka do budovy školy.

6. předpoklad

Žáci hodnotí osobní bezpečnostní plán pozitivně.

Předpoklad jsem ověřila otázkou číslo 6. a mohu říci, že se tento předpoklad potvrdil. Tím, že si převážná většina dotazovaných zvolila odpověď ANO, dá se předpokládat, že se k bezpečnostnímu plánu staví pozitivně.

7. předpoklad

Vedení školy dělá maximum pro zajištění bezpečného prostředí pro své žáky.

Tento předpoklad byl potvrzen ve všech třech rozhovorech. Z rozhovorů vyplynulo, že ve výzkumné škole neberou bezpečnostní problematiku na lehkou váhu. Bezpečnost je vnímána jako důležitá součást vzdělávacího procesu i přesto, že se není zahrnuta v RVP.

8. předpoklad

Zaměstnanci zabývající se bezpečnostní problematikou hodnotí osobní bezpečnostní plán pozitivně.

Tento předpoklad byl potvrzen ve všech třech rozhovorech. V jeho potřebnosti se však dotazované úplně neshodly. Na rozdíl od ředitelky školy, která si myslí, že je OSB vhodný spíše pro základkové

a nějakým způsobem handicapované děti, tak výchovná poradkyně a metodička prevence se shodují v tom, že potřebný i pro starší děti a osoby.

9. předpoklad

Ve škole převažuje teoretická příprava nad praktickým nácvikem.

Tento předpoklad nebyl potvrzen. Škola pro své studeny pořádá poměrně velký počet různých projektů, zaměřených na jejich vlastní bezpečnost. Tyto aktivity probíhají ve škole nebo mimo školu s asistencí Městské policie, PČR nebo záchranářů. Ve většině aktivit převažuje praktická příprava na nebezpečné situace.

6 Tvorba osobních bezpečnostních plánů

Po vyhodnocení všech získaných informací nastala chvíle, kdy jsem mohla ve spolupráci s vybranými studenty zahájit tvorbu bezpečnostních plánů. K práci jsme použili školní grafické tablety a PC, se kterými žáci běžně pracují ve výuce s klasickým programovým vybavením. Pro tvorbu několika plánů byl použit i 3D program Rhinoceros a také byla využita pro návrhy pozadí i umělá inteligence. Téma pro bezpečnostní plány si vybral každý své vlastní, podle toho, z čeho má největší strach nebo co ho děsí.

OBRÁZEK 1. BEZPEČNOSTNÍ PLÁN „SEBEPOŠKOZOVÁNÍ“.

Zdroj: vlastní zdroj

OBRÁZEK 2. BEZPEČNOSTNÍ PLÁN „PANICKÁ ATAKA“.

Zdroj: vlastní zdroj

OBRÁZEK 3. BEZPEČNOSTNÍ PLÁN „STRACH Z KONKRÉTNÍ OSOBY“.

Zdroj: vlastní zdroj

Obrázek 4. Bezpečnostní plán „Strach z přepadení“.

Zdroj: vlastní zdroj

Obrázek 5. Bezpečnostní plán ve 3D programu „Útok ve škole“.

Zdroj: vlastní zdroj

Obrázek 6. Bezpečnostní plán „Strach z ozbrojeného útoku ve škole“.

Zdroj: vlastní zdroj

OBRÁZEK 7. BEZPEČNOSTNÍ PLÁN „STRACH Z POŽÁRU VE ŠKOLE“.

Zdroj: vlastní zdroj

7 Výstup pro praxi: Návrh doporučení pro zajištění většího bezpečí ve škole

Na základě provedeného šetření a analýzy si dovoluji formulovat doporučení pro Střední uměleckoprůmyslovou školu keramickou a sklářskou Karlovy Vary.

Výzkumné šetření potvrdilo, že škola se snaží všemi dostupnými prostředky zajistit bezpečné prostředí pro své žáky a zaměstnance. Ve škole panuje pozitivní sociální klima, přátelské vztahy a pohoda. Osobně si myslím, že prostor pro zlepšení v této oblasti ve škole je, např. v oblasti bezpečnostní gramotnosti nebo vnímání objektivní a subjektivní bezpečnosti a řešení krizových situací, a to jak u žáků, tak i u zaměstnanců školy. Pro zlepšení v této oblasti jsou k dispozici semináře nebo kurzy a také možnost využití služeb Asociace bezpečná škola, která nabízí odbornou pomoc a vedení v řešení bezpečnosti školských zařízení.

Doporučila bych prověřit, možná za použití krátkého dotazníkového šetření mezi žáky, zda je ve škole šikana. V prvním dotazníkovém šetření byl strach ze šikany na druhém místě hned po strachu z požáru. Ve druhém šetření tomu již tak nebylo, ale to u dotazovaných převládal strach z aktuální situace ve společnosti. Informovala jsem o této skutečnosti školní metodičku prevence, ale ta mne ujistila, že si tento strach přináší žáci ze základní školy. Osobně si to nemyslím, ale pokud je pravda, že ve škole není šikana ani kyberšikana, jak uvedla v rozhovoru výchovná poradkyně, je to jen dobře.

Doporučuji dále důkladně označit ve škole prostory do kterých je zákaz vstupu. Zjistila jsem, že se žáci pohybují v místech, do kterých nemají přístup. Jedná se o východ na školní pozemek ve sklepních prostorách a různá zákoutí těchto prostor. Tyto prostory jsou součástí uzavřené budovy, která je v havarijním stavu a vstup je povolen pouze určitým zaměstnancům.

Dále doporučuji nácvik evakuace z budovy provádět častěji. Za dobu mého působení na škole, od roku 2006, toto proběhlo pouze jednou. Myslím si, že by to mohlo být organizováno klidně jednou ročně, aby žáci prvních ročníků věděli, jak se při evakuaci chovat. Shromaždiště před školou by také mohlo být označené, žákům je sice na začátku školního roku při školení sdělováno, kam mají jít v případě evakuace budovy, ale „park před kostelem“ je poměrně široký pojem.

Navržená doporučení se chystám projednat s vedením školy.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala bezpečnostní problematikou na vybrané střední škole v Karlovarském kraji, konkrétně se jednalo o Stření uměleckoprůmyslovou školu keramickou a sklářskou Karlovy Vary. Cílem bakalářské práce bylo vytvoření Osobních bezpečnostních plánů ve spolupráci se žáky této školy.

Bezpečnostní problematika není v této škole brána na lehkou váhu a je vnímána jako jedna z prioritních oblastí. Vedení školy se snaží pro bezpečnost žáků a zaměstnanců dělat maximum, poskytuje jim potřebná školení jak teoretická, tak i praktická.

V teoretické části jsem uvedla základní informace týkající se bezpečnostní problematiky ve školách, popsala jsem některá běžná rizika a mimořádné události, která by mohla nastat v průběhu vzdělávání. V této části jsem také krátce představila výzkumnou školu, vybranou pro tvorbu bakalářské práce.

V praktické části byl naplněn cíl bakalářské práce, který jsem si stanovila a byly ověřeny stanovené předpoklady. Informace z dotazníkových šetření a polostrukturovaných rozhovorů vedly k získání několika dalších informací, ne přímo souvisejícími s cílem práce, ale úzce související s bezpečnostní problematikou.

Výstupem je také doporučení pro praxi, kde navrhuji několik doporučení pro zajištění většího bezpečí ve škole drobnými úpravami.

Cíl bakalářské práce, který jsem si stanovila, byla tvorba Osobních bezpečnostních plánů. Mohu říci, že cíl byl naplněn. Bylo vytvořeno několik bezpečnostních plánů ve spolupráci se žáky výzkumné školy. Všechny vytvořené plány jsou obsahově i graficky velice hezky zpracované, v některých případech byl k jejich vytvoření použit 3D program. Plány tvořené ve 3D programu měly formu přívěsku a vytiskla jsem je na 3D tiskárně. Přišlo mi to praktické, protože u plánů v papírové podobě může dojít k poškození nebo ztrátě, což u plastového přívěsku zavěšeného např. v batohu, který je každý den nošen do školy, nehrozí. V tomto případě si myslím, že jsme tvorbu bezpečnostních plánů dotáhli k dokonalosti, dali jsme tomu tzv. „třetí rozměr“.

Seznam použité literatury

DANDOVÁ, Eva. *Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách. Řízení školy (ASPI)*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-373-7.

DLABAČOVÁ, Jana. Pracovní úrazy a nemoci z povolání. Metodické aktuality Svazu účetních. Praha: Svaz účetních České republiky, 2022. ISBN 978-80-7626-028-3.

FRIŠOVÁ, Lenka. Úrazy dětí. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-72-5.

GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HENDL, Jan a REMR, Jiří. *Metody výzkumu a evaluace.* Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1192-1.

KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava. Krizové situace ve škole: bezpečnostní problematika ve školní praxi. Praha: Grada, 2020. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2731-8.

KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava a MARÁDOVÁ, Eva. *Didaktika výchovy ke zdraví a bezpečí v kontextu kurikulární reformy a učitelského vzdělávání.* Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2020. ISBN 978-80-7603-142-5.

MARÁDOVÁ, Eva. *Ochrana člověka za mimořádných událostí.* Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-24-5.

MARÁDOVÁ, Eva. *Ochrana dětí v každodenní práci školy.* Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-33-7.

MARÁDOVÁ, Eva. *Poruchy příjmu potravy.* Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-09-2.

MARÁDOVÁ, Eva. *Prevence závislostí.* Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-70-9.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co děti nejvíc potřebují.* Vyd. 7. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0853-2.

MERTOVÁ, Markéta a SLANÁ REISSMANNOVÁ, Jitka. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: metodický materiál pro učitele ZŠ.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-091-0.

NEUGEBAUER, Tomáš. *Průvodce problematikou bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Průvodce extra (BMSS-Start).* Praha: BMSS-Start, 2010. ISBN 978-80-86140-62-9.

PECINA, Pavel. *Fenomén odborného technického vzdělávání na středních školách. Odborné a technické vzdělávání.* Brno: Masarykova univerzita, 2017. ISBN 978-80-210-8677-7.

PETRUSEK, Miloslav; MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník.* Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.

PRACHAŘ, Jan. *Bezpečnost práce ve školství.* Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2009. ISBN 978-80-7314-177-6.

PRŮCHA, Jan.; WALTEROVÁ, Eliška.; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník.* Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-262-0403-9.

SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství.* Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.

SLADKÝ, Libor a BREČKA, Tibor A. *Manuál bezpečné školy: bezpečná škola a školské zařízení v kontextu ČSN 73 4400.* Karlovy Vary: Asociace bezpečná škola, 2022. ISBN 978-80-908515-1-1.

ŠIBOR, Jiří a PTÁČEK, Petr. *Ochrana zdraví při práci: určeno pro studenty oboru Učitelství praktického vyučování.* Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6485-0.

Seznam internetových zdrojů

MENDELEVOVA UNIVERZITA V BRNĚ. *SWOT analýza*. Online. Dostupné z: http://user.mendelu.cz/xbadal/Studijni%20opory/Hospodarska%20informatika/Stud_mat/SWOT%20anal%FDza.pdf.

METODICKÝ PORTÁL RVP. *Školní psycholog.* Online. Dostupné z: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/S/%C5%A0koln%C3%AD_psycholog#V.c3.bdklad_hesla.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Riziko*. Online. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/riziko.aspx.

Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., v platném znění, kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků. Online. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-495.

Nařízení vlády č. 21/2003 Sb., v platném znění, kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky. Online. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-21

Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., v platném znění, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci. Online. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-361

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČR, *RAMPS VIP III*. Online. Dostupné z: http://archiv-nuv.npi.cz/ramps/spp.html.

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČR, *Školní metodik prevence*. Online. Dostupné z: http://archiv-nuv.npi.cz/projekty/rspp/skolni-metodik-prevence.html.

NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ. *Kariérový poradce.* Online. Dostupné z: https://nsp.cz/jednotka-prace/karierovy-poradce.

NEUGEBAUER, Tomáš. *Co je BOZP?* Online. Dostupné z: http://bozppo-neu.cz/wp-content/uploads/2018/05/skoleni_ved.pdf.

PRAVNISLOVNIK.CZ, Bezpečnost. Online. Dostupné z: https://www.pravnislovnik.cz/terminy/bezpecnost/.

STŘEDNÍ UMĚLECKO PRŮMYSLOVÁ ŠKOLA KV. *Výroční zpráva.* Online. Dostupné z: https://supskv.cz/index.php/dokumenty/vyrocni-zprava/.

ŠKOLSKÝ ZÁKON VE ZNĚNÍ ÚČINNÉM ODE DNE 1. 1. 2024Online. Dostupné z: https://www.msmt.cz/dokumenty/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-1-1-2024

Vyhláška č. 64/2005 Sb., v platném znění, o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, Sbírka zákonů ročník 2005, částka 17. Online. Dostupné z: https: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-64

Vyhláška č. 410/2005 Sb., v platném znění, o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, Sbírka zákonů, ročník 2006. Online. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410

Vyhláška č. 263/2007 Sb., v platném znění, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. Online. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-263

Vyhláška 57/2010 Sb., v platném znění, o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů .2010 MŠMT (2010). Online. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-57

Zákon č. 133/1985 Sb., v platném znění, o požární ochraně. Online. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133

ZÁKONÍK PRÁCE 2024 - úplné znění platné od 1.1.2024 online (poslední aktualizace). Online. Dostupné z: https://www.pracomat.cz/poradna/zakonik-prace.html

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník „OSOBNÍ BEZPEČNOSTNÍ PLÁN“

OSOBNÍ BEZPEČNOSTNÍ PLÁN

Autor dotazníku: Alena Růžičková

Informace získané vyplněním dotazníku slouží pro napsání bakalářské práce zaměřené na bezpečnost na vaší škole a tvorbu Osobních bezpečnostních plánů.

Osobní bezpečnostní plán je dokument, který obsahuje opatření pro zajištění vlastní bezpečnosti a ochrany s cílem minimalizovat riziko útoků, násilí nebo jiných nebezpečných situací.

Otázka č.1

Cítíte se škole bezpečně?

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

Otázka č.2

Ve škole máte strach nebo obavy z:

(Odpovězte i v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli ANO. Zvolit můžete jednu i více odpovědí.)

- Otrava chemickou látkou
- Požár
- Ozbrojený útok
- Napadení spolužákem
- Šikana

Otázka č. 3

Víte, jak se v případě nebezpečí zachováte?

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

Otázka č.4

Myslíte, že by se Vám v případě nebezpečí hodil „Osobní bezpečnostní plán“.

(Vyberte jednu z možných odpovědí.)

- ANO
- NE

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Seznam obrázků

Obrázek 1. Bezpečnostní plán „Sebepoškozování“. 62
Obrázek 2. Bezpečnostní plán „Panická ataka“. 63
Obrázek 3. Bezpečnostní plán „Strach z konkrétní osoby“. 64
Obrázek 4. Bezpečnostní plán „Strach z přepadení“. 65
Obrázek 5. Bezpečnostní plán ve 3D programu „Útok ve škole“. 66
Obrázek 6. Bezpečnostní plán „Strach z ozbrojeného útoku ve škole“. 67
Obrázek 7. Bezpečnostní plán „Strach z požáru ve škole“. 68

Seznam tabulek

Tabulka 1. Vyhodnocení odpovědi na otázku číslo 2, z čeho mají žáci strach nebo obavy, předaného k vyplnění v listopadu 2023. 45
Tabulka 2. Vyhodnocení odpovědi na otázku číslo 2, z čeho mají žáci strach nebo obavy, předaného k vyplnění v lednu 2024. 49

Seznam grafů

Graf 1.Odpovědi na otázku číslo 1, zda se žáci cítí ve škole bezpečně, předaného k vyplnění v listopadu 2023. 44
Graf 2. Grafické znázornění odpovědí získaných z odpovědí na otázku číslo 2, z čeho mají žáci strach nebo obavy, předaného k vyplnění v listopadu 2023. 45
Graf 3. Odpovědi na otázku číslo 3, zda žáci ví, jak se v nebezpečí zachovají, z dotazníku předaného k vyplnění v listopadu 2023. 46
Graf 4. Odpovědi na otázku číslo 4, jak žáci hodnotí potřebnost Osobního bezpečnostního plánu, získané v listopadu 2023. 47
Graf 5. Odpovědi na otázku číslo 1, zda se žáci cítí ve škole bezpečně, předaného k vyplnění v lednu 2024. 48
Graf 6. Grafické znázornění odpovědí získaných z odpovědí na otázku číslo 2, z čeho mají žáci strach nebo obavy, předaného k vyplnění v lednu 2024. 49
Graf 7. Odpovědi na otázku číslo 3, zda žáci ví, jak se v nebezpečí zachovají, z dotazníku předaného k vyplnění v lednu 2024. 50
Graf 8. Odpovědi na otázku číslo 4, jak žáci hodnotí potřebnost Osobního bezpečnostního plánu, získané v lednu 2024. 51